ԱՒԵՏԱԲԵՐ

ՈՒՄՈՒՐԸ ՏԻՆԻՅԷ,

'ԻԼՄԻՅԷ, ՊԷՅԹԻՅԷ ՎԷ ՍԻՅԱՍԻՅԷՅԷ ՏԱ'ԻՐ ՂԱԶԷԹԱ ՏԸՐ

The Weekly **AVEDAPER,** American Bible House, Constantinople.

ՃԻԼՏ 53. ԻՍԹԱՆՊՕԼ, ՅՈՒԼԻՍ 23, 1910. Ն° 30

ԷՄՆԻՅԷԹ Ի 'ՈՒՄՈՒՄԻՅԷ ՄԻԻՏԻՐԻ

ՂԱԼԻՊ ՊԷՅ

(Սօլ Թարաֆտա օթուրանլարը Շնճիսի)

ՎԷ ԼՕԶԱՆՏԱ ԹԱԼԷՊԷ Ի 'ՕՍՄԱՆԻՅԷ

اوه‌داپر هفته‌لق غزته — درسعادتده بایبل هاوسده — مدیر مسئول - صموئیل ق. هاروتیونیان

ՇԷՐԱ՝ԻԹ
Սենէլիյի 40 Ղրշ.
Ամերիգա իչիւն 2 Տօլ.
Ինկիլթերրա ,, 8 Շիլին
Մէմ. սաիրէ ,, 10 Ֆրնգ.

Էլտէն նուսխէսի 40 փր.

Ի՛լանաթ գրյմէթլէրի միւ՛թէտիլ

ԱՒԵՏԱԲԵՐ

ԷՐՄԷՆԻՃԷ
ՎԷ ԷՐՄ. ՀՈՒՐՈՒՖԱԹԸ ԻԼԷ ԹԻՒՐՔՃԷ
ՀԱՖԹԱԼԸԳ ՂԱԶԷԹԱ
Միւ՝էլլիֆլեր Հ. Մ. Ալեն
Հ. Ս. Պարնըմ
Մ. Մինասեան
Պայպըլ Հաուս,
Տէր ի Սա՛ատէթ, Թիւրքիա

THE AVEDAPER

A WEEKLY PAPER
ARMENIAN, ARMENO-TURKISH.
EDITORS H. M. ALLEN
H. S. BARNUM
M, MINASSIAN
American Bible House
Cons/ple, Turkey

TERMS
An. Subscrip. Ps. 40
U. S. A. $ 2
England Shils. 8
Other countries Frs. 10

Single Copy 40 Paras

Advertising rates on application

ԹԱԼԱՍՏԱ ՔԵԱ՝ԻՆ ԱՄԷՐԻԳԱՆ ԻՒՆԱՍ ՄԷՔԹԷՊԻ 'ԱԼԻՍԻ

Թալասըն մէվզը'ի սաթհ ը պահրտան 4,000 այագ եիւքսէք տիր։ Մէքթէպիմիզ Թալասըն էն էյի մէվզը'ինտէ մէպնի օլուալ՝ հավասը վէ սույու փէք սաղլամ տըր։ Մէքթէպին մագսէտի էվճիմէնտ էվ խանըմլարը վէ թա'լիմ ու թէտրիսէ մուգթէտիր մու'ալլիմէլէր հազըրլամագ տըր։ Թիւրքճէ, Ինկիլիզճէ, Էրմէնիճէ վէ Բումճա լիսանլար իլէ պէրապէր 'ուլում ը սա՝իրէ վէ մուսիգի թա'լիմ էտիլիր։ Նիզամի սէքիզ մուալլիմլէրտէն իւչիւ Ամէրիգալը տըր։ Մէքթէպ էֆէնճի Սեպտ. 14տէ պաչլար։ Զիյատէ մա'լիւմաթ ալմագ իչիւն միւտիրէ ի մէքթէպ Միս Ս. Ն. Լագրիճէ միւրաճա'աթ օլունա։

4—5

Ա.Ֆ. Գարահիսար Հայ-Ամերիկեան զիւքիրմէքթէպի իպթիտա՝ի վէ ի'տատի սընֆը իչիւն՝ Գօլէճտէն մէ՝զուն, Էրմ. 'Օսմ. վէ Ինկիլիզճէ տէրսլէր թա'լիմինէ մուգթէտիր իքի մու'ալլիմ իսթէնիւյօր։ Արզու էտէն զէվաթ տօղրուտան մէքթէպին հէյ՝էթ ի իտարէսիյլէ պիլմուխապէրէ թէ'աթի ի թաֆսիլաթ վէ մա'լիւմաթ էտէ պիլիրլէր։ 5—10

ԳՐ. Հ. ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ

ՀԻՍՍԻՅԱԹ ԳԱԹՐԷԼԷՐԻ

— Եէնի Սէնէ չի'րլէրի, Պէտպին սահիֆէլէր, Գալպկեահ ը միւ՝մինտէն, Զէմզէմաթ ը Հուրրիյէթ, Կիլիկիա ֆիզանլարը, Թուհֆէ ի մուհիպպանէ, Ինթիզազաթ ը գալպիյէ, Թէլգինաթ ը սամիմանէ։ —

Իչպու էսէր գըսմ ը ա'զամը հէնուզ նէչր օլունմամըչ 38 փարչա կիւզէլ չի'րլէրտէն 'իպարէթ տիր։ Աւետաբերին ճիւմլէ օգույանլարընա պիրէր նիւսխէ ալմալարընը խասսէթէն թավսիյէ էտէրիզ։ Ֆի՝յաթը Իսթանպօլտա 4 վէ թաչրատա փօսթա իւճրէթի իչինտէ օլարագ $4\frac{1}{2}$ ղրչ. տըր։ Սաթըն ալմագ իսթէյէնլէր տօղրուտան իտարէխանէմիզէ միւրաճա'աթ էթմէլի տիրլէր։ Ատանա վիլայէթի իչիւն մէրքէզ ի ֆիւրուխթը Ատանատա Ոսկիան էֆ. Ոսկիանեանընն տիւքքեանը տըր։

1910 Յուլիս 19/6

ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ. Էսհ միւպէտ. գփնտը.	Լ. Օ.	102	33
Շ. Տէմիր Եօլ. Թահվ. »	Ֆրգ.	220	62
Ա. Գրէտի Ֆօնսիյէ Էժիպսիէն	»	320	50
Բ. » » »	»	270	50
Պանգ Նասիօնալ տը Կրէս	»	419	

Մէճիտիյէ	ղրչ.	107	29	Գրըմից	ղրչ.	50	
Մէթալիք	ղրչ.	99	20	Լիրա Ինկլիզ	»	109	32
Կիւմիւչ ուֆգ.	»	105	10	Կմչ. մնթ. 6սը	»	59	
Նափօլէօն		87	14	Գարպօն գա՝իմէ		8	60

ՀԱԳԳ Ը ԹԷ՝ԼԻՖ ԳԱՆՈՒՆԸ

Մատթէ 15. Տէվա՝իր ի բէսմիյէ իլէ հիւքիւմէթճէ բէսմէն թանընմըչ ճէմ'իյէթ թարաֆընտան նէչր օլունան ասար իւզէրինտէքի հագգ ը թէ՝լիֆ նէչր էտէն տա՝իրէ վէ ճէմ'իյէթէ 'ա՝իտ տիր։

Մատ. 16. Պիր էսէր պիր գաչ քիչի թարաֆընտան պիլա մուգավէլէ միւչթէրէքէն թէ՝լիֆ վէ թէրճէմէ օլունմըչ իսէ, հագգ ը թէ՝լիֆ վէ եա հագգ ը թէրճէմէ միւթէսավվիյէն քեաֆֆէսինէ 'ա՝իտ տիր։ Շիւրէքեատան պիրինին վէֆաթը հալընտա թարիխ ի վէֆաթընա գատար նէչր էտիլմիչ օլան ագսամ իլէ նէչր էտիլմէք իւզէրէ իհզար էտիլմիչ օլան միւսէվվէտաթտան հագգ ը իսթիֆատէ վէրէսէսինէ ինթիգալ էտէր։ Վէ հագգ ը թէ՝լիֆ իչիւն 30 վէ հագգ ը թէրճէմէ միւտտէթի օլարագ 15 սէնէ սօն չէրիք ի թահրիրին վէֆաթընտան ի'թիպար էտիլիր։ Էկէր չիւրէքեա պէյնինտէ մուգավէլէ ի մախսուսէ 'ագտ օլունմըչ իսէ, մուգավէլէնին հիւքմիւ թէմամէն ճարի օլուր վէ իխթիլաֆաթ թէհատտիւսինտէ մահքէմէյէ միւրաճա'աթ էտիլիր։

Մատ. 17. Միւ՝էլլիֆին պիլա վարիս վէֆաթընտա վէ եա միւտտէթ ի վէրասէթին ինգիզասընտա վէ եա գապլ էլ ինգիզա վարիսինին ինգըթա'ընտա վէ եա սա՝իրէ հուտուսընտա պիր էսէր սահիպսըզ գալմագլա օ էսէրի հէր քիմ իսթէր իսէ թապ' ու նէչր վէ էլսինէ ի սա՝իրէյէ թէրճէմէ էտէպիլիր։

Մատ. 18. Սահիպսիզ ասարտան էվվէլճէ մաթ-

(Պագ սահիֆէ 711)

ԱՒԵՏԱՔԵՐ

ՈՒՄՈՒՐԸ ՏԻՆԻՑԷ,

ԴԼՄԻՅԷ, ՊԷՅԹԻՅԷ ՎԷ ՍԻՅԱՍԻՅԷՅԷ ՏԱ՛ԻՐ ՂԱԶԷԹԱ ՏԸՐ

The Weekly **AVEDAPER**, American Bible House, Constantinople.

ՃԻԼՏ 53. ԻՍԹԱՆՊՕԼ, ՅՈՒԼԻՍ 23, 1910. Ն: 30

ՊԷՆՏ Ի ՄԱԽՍՈՒՍԼԱՐ

ՈՒՖՈՒԳ

ՕՊԷՐ ԱՄԷՐԿՕՆԸՆ ԹԱԳՎԱՍԸ

(Հ. Մ. Ալէն)

«ՀԷՏԷՖԻ մագսուտըմըզ թէաթրօ օյունճըլըղընտա փարլամագ տէյիլ տիր։ սաֆ թաչրալըլարըն օ կիպի պիր իտտի՛այա չըգըշմալարը ֆիւզուլի վէ չայան ը իսթիհզա պիր մու՛ամէլէ օլուր, լաքին պու ղայէթլէ մուգատտէս սըրրը լայըգըյլէ թէմսիլ ու իրա՛է էթմէքլիք հէր քէսին ճիտտի արզու վէ էմէլի օլմալը տըր։»

Փասթէօր Տայզէնպէրկէր՝ Օպէր Ամէրկօ քէօյլիւ օյունճըլարընա 1870տէ էլէմլէր օյունը սահնէտէ մէվգը՛ի իճրայա գօնուլմազտան էվվէլ վէրտիյի վա՛զտա իչթէ պու վէճհլէ իտարէ ի լիսան էյլէմիչ տիր։ Սէրչէմմաս Ֆարըր՝ անլէրին չօպանլարընըն իչպու սատէ տինտարանէ սէօզլէրինտէ Պավիէրա գարիյէսի քէօյլիւլէրինի 'աչգ ու չէվգէ կէթիրիպ ճանլանտըրան ղայէթ տինտարանէ տույղունըն եանգօսընը պուլույօր։ Իչպու Պավիէրա գարիյէսինէ պու սէնէ տախի մէզքիւր օյունը սէյր իչիւն խարիճի 'ալէմտէն փէք չօգ քիմսէլէր կէլմիչ իտի։ Հիչ չիւպհէ եօգ քի իչպու քէօյլիւ օյունճըլարըն գալպլէրի թիճարէթ ֆիքրի եախօտ տիւնեէվի հըրսը չան ու բիֆ՛աթ լէքէսիյլէ ասլա լէքէլէնմէմիչ տիր։ Անլէր պու թարիխի օյունը սա՛իր եէրլէրտէ օյնամագ խուսուսընտա թէքլիֆ օլունան պէօյիւք մէպլաղլարը բէտտ էյլէմիչլէր տիր։ Բիվայէթէ կէօրէ, անլէր պու օյունը սէյր իչիւն սիւրիւ սիւրիւ կէլէն սէյեահլարտան փարա գօփարմագ թէճրիպէսինէ տախի մէյտան վէրմէզլէր։ Հաթթա ախիրէն օրատա վագը՛ օլան սու թուղեանը պիլէ անլէրին իտպար վէ ֆէլաքէթէ նէ տէրէճէլէրտէ միւթէհամմիլ օլաբզլարընը իսպաթ ու իրա՛է էյլէմիչ տիր։

«Օպէր Ամէրկօյա» տա՛իր ախիրէն եազմըշ օլաբզը քիթապըն մուգատտէմէսինտէ (պու քիթապտա պաչտան պաչա մէզքիւր գարիյէնին տինտարանէ մէյլ ու ֆիքրի խասսէթէն թէքիտ վէ թէ՛եիտ էտիլմէքտէ տիր) Ճօզէֆին Հէլէնա Շօրթ տէյօր քի, «Օպէր Ամէրկօ կիպի սա՛իր պիր գարիյէ եօգ տըր։ Օրատաքի էհալի պիր քէմալ խայալը իլէ, եա՛նի ապա ու էճտատլարընըն պունտան թագրիպէն 300 սէնէ էվվէլ էթմիչ օլաբզլարը նէզրի իֆա էթմէք էմէլիյլէ պիրլէշմիչլէր տիր։ Անլէր քէնտիլէրինին պունըն իչիւն տօղմուշ օլաբզլարընը հիսս էտէրլէր վէ 'էօմրլէրինի անա վագֆ էտէրլէր։ Անլէր քէնտիլէրին «Էլէմլէր օյունընը» 'ասրլարճա միւտտէթտէն պէրու իճրա օլունակէլտիյի կիպի, մուհապպէթ վէ հիւրմէթլէ իճրա էտէրլէր։»

1663տէ թա՛ուն 'իլլէթինին զուհուրընտան սօնրա, տէնիզ սաթհընտան 2,045 այագ եիւքսէքտէ չամ աղաճլարը իլէ գափլը Պավիէրա եայլալարը արասընտա քեա՛ին իչպու քիւչիւք գարիյէ էհալիսի՝ հէր օն սէնէտէ պիր էլէմլէր ֆաճի՛ասընը թէմսիլ ու իրա՛է էթմէքլիյէ նէզր ու 'ահտ էթմիչլէր տիր, վէ թարիխին պէյանընճա իչպու նէզրին իճրա օլունտըղը զէմանտան ի՛թիպարէն, պիր չօգ քիմսէլէր իւզէրլէրինտէ հալա թա՛ուն էսէր ու 'ալամէթլէրի պուլունմասընա բաղմէն, թէք պիր քիմսէ պիլէ վէֆաթ էթմէմիչ տիր։ Պիննէֆս օյուն գուրունը վիւսթա էսրար օյունլարընըն պիր նէսլի տիր։ «1664տէ գուլլանըլմըշ օլան մէթն՝ հալա մէզքիւր գարիյէտէ մահֆուզ տըր, վէ 'ալիմլէր թարաֆընտան եափըլան թէտգիգաթ վէ թէթէպպու՛աթ անլէրի իսքեաթ էտէր քի մէթնի մէզ-

քիւր գրսմէն 15ինճի 'ասրտա Ավկոպուրկտա գուլլանըլան պիր մէթնտէն վէ 16ընճը 'ասր էվասիթինտէ Նիւրէնպէրկտէ պաշ մուղաննի օլան Սէպասթիան Ուայլտըն թէ'լիֆ քէրտէսի օլան պիր մէթնտէն ալընմըշ տըր . . . : «Էլէմլէր օյունընըն մէթնի Քիթապի վէ պունա պինա'էն հէր նէվ' մէզհէպտարլըգ շա'իպէսինտէն 'արի տիր : Քրիսթուսըն նութգլարը սայքի հարֆիյէն Ինճիլի Շէրիֆ հիքեայէսինտէն ալընմըշ տըր : Օպէր Ամէրկօ մու'ալլիմլէրինտէն Բօգըս Պէտլըր թարաֆընտան 1820տէ պէսթէլէնմիլ օլան մագամ սատէ վէ կիւզէլ տիր : Օպէր Ամէրկօտա մու'ալլիմտէն թալէպ օլունան շէյլէրտէն պիրիսի չու տըր քի օ պիր մուսիգար օլսուն վէ մուսիգի մագամ պէսթէլէմէյէ մուգթէտիր պուլունսուն :»

Ասլէն գարիյէ քիլիսէսինտէ հուսուլէ կէթիրիլմիշ օլան, տրամ էլեէվմ 4,000 քիշի ալան պիր սալօնտա իճրա օլունուր : Պու մուհարրիրին իտտի'ասընճա, պու գարիյէլիլէրէ քէօյլիւ նամընը վէրմէք տօղրու օլմազ : Անլէրին էքսէրիսի ապա'էն ճէտտին ուսթատլար — օտուն իւզէրինէ նագշլար հաքք էտէնլէր եախօտ օյմաճըլար տըր : Գուվվէթլի, զարիֆ վէ կիւզէլ սիմալարա, ֆարգընտա օլմատըգլարը պիր 'իւլվիյէթէ, վէ աթվարը 'ալիճէնապանէյէ մալիք տիրլէր : Անլէրին սէն'աթը մէվզու'ճա սանքի քիւլլիյէն տինի տիր :

Տրամըն չիմտիքի Քրիսթուսը օլան Անթօն Լանկ պիր չօմլէքճի վէ սօպաճը, հալիմ վէ սէլիմ պիր քիմսէ, թէճրիպէճէ զէնկին պիր հայաթտան շըմարմամըշ պիր զաթ տըր : Միւմաիլէյհ 1900տէ Բօմայա կիթմիշ օլուպ Փափա իլէ միւլագաթ էթմիշ տիր : Էրթէսի սէնէ Ինկիլթէրրայը զիյարէթ էտիպ Եօրգ Արքեպիսկոսը իլէ Տըրըմ եպիսկոպոսընըն թա'զիմաթը մախսուսէսինէ նա'իլ օլմուշ տըր : Օթիլի Զուինք նամ կէնճ վէ էրկէն պիր գատըն պու սէնէ Մարիամըն բօլընը օյնայօր: Մէզպուրէ բէսսամ Եօհանն Զուինքըն գըզը տըր : Եօհան Զուինք քէնտիսի 3նճիւ տէֆ'ա օլարագ Յուդանըն բօլընը օյնամագ իւզրէ ինթիխապ էտիլմիշ տիր : Օյունըն միւտիրի Լուտվիկ Լանկ հէքքեաքլար մէքթէպինին բէ"իսի տիր :

Ասըլ օյուն քէնտիսի սատէ միւքեալէմէլէր վէ պիր չօգ կիւզէլ, միւ"էսսիր, վէ ֆաճի' լէվհալարը հավի օլուպ, Ահտ ը Ճէտիտ հիքեայէսինի թա'գիպ էտէր : 574 օյունճը, 76 մուսիգար վէ օյունա 'ալագատար սա"իր 50 քիշի քի ճէմ'ան 700 գատար քիմսէլէր օյունա իչթիրաք էթմէքտէ տիր : Հէր խուսուստա պու էսէրին օյնամասը օյունճըլարճա տինի պիր վազիֆէ 'ատտ էտիլմէքտէ տիր : Պա չէմմասըն թա'րիֆ վէ թավսիֆինէ կէօրէ, Պու օյունճըլար թաթլը, 'աֆիֆ, մէս'ուտ վէ զայէթ տինտար քիմսէլէր տիր : Միւշարիլէյհ պու օյունտա հիչ ֆէնա պիր սէօզ իչիթմէմիշ, եախօտ հիչ եագըշմայան պիր մէնզարէ կէօրմէմիշ վէ եախօտ զէրրէ գատար պիր իֆրաթ էսէրինէ թէսատիւֆ էթմէմիշ տիր : Անըն իճրասընտան էվվէլ վէ սօնրա միւ'թատ մէրասիմ ի բուհանիյէ վէ 'իպատէթ իճրա օլունուր : Օյունճըլար քէնտիլէրին սէվկիւլիւ շա'իր չօպանլարը Շայզէնպէրկէրին չու աթիտէքի նասիհաթընը հալա տէրխաթր էտէրլէր : «Կէրէք թէաթրօնըն տախիլինտէ կէրէք խարիճինտէ: Սօգագլարտա, խանէլէրտէ եախօտ քիլիսէտէ սիւրչմէյէ պա'իս օլաճագ հիչ պիր չէյ իճրա օլունմասըն : Պիր չօգ եապանճըլարըն կէօզլէրի եալընըզ օյունըմըզ իւզէրինէ տէյիլ, անճագ պիզիմ իւզէրիմիզէ տիքիլէճէք տիր : Էօյլէ եաչայալըմ քի Ալլահըն հէր չէյի թէֆթիշ էտէն նազարընտան վէ հէմնէվ'իմիզ օլան ինսանլարըն միւթէֆահհիս կէօզիւնտէն գօրգաճագ հիչ պիր չէյիմիզ օլմասըն: Պու վագթտան ի'թիպարէն մուգատտէս տինիմիզէ գարշը միւթէզայիտ զայրէթ իլէ, մուգատտէս նէսնէլէրէ գարշը տէրին հիւրմէթիմիզլէ, Խէլասքեարըմըզա գարշը տահա պէօյիւք մուհապպէթիմիզլէ, փաք ախլագըմըզլա, կիւնահտան իհթիրազըմըզ վէ ֆէզա"իլիմիզի թէճտիտ էթմէմիզլէ կէօսթէրէլիմ քի էլէմլէր օյունընըն իճրասը սա"իրլէրէ մուֆիտ օլտըգտան պաշգա, պիզիմ քէնտիլէրիմիզ իչիւն տախի մուֆիտ տիր : Հէրարէթլէ տու'ա էտէլիմ քի Բուհ իւլ Գուտս տէր'իւհտէ էթմիշ օլտըղըմըզ իչտէ պիզէ եարտըմ էթսին : Հէման Ալլահ իհսան էյլէյէ քի օլ Բուհ պիզիմ իլէ պէրապէր վէ պիզիմ տէրունիմիզտէ օլսուն : Ամին :»

ԷՏԻՆՊՈՒՐԿ ԳՕՆՖԷՐԱՆՍԸ
(Հ. Մ. Ալէն)

4.

ԳՕՆՖԷՐԱՆՍԸՆ 7նճի կիւնիւնէ միւսատըֆ Փազար էրթէսի կիւնիւ գօնֆէրանսըն չէվգ ու զայրէթի կէվշէյէճէք եէրտէ, պիլ'աքս արթմըշ տըր : Լօրտ Պալֆուր «Բէսալէթլէր Վէ Հիւքիւմէթլէր» հագգընտա թանզիմ էթմիշ օլտըղը բափօրթը մէճլիսէ թագտիմ վէ քէնտիսինին թէճրիպէքեար պիր սիյասէթչինաս օլտըղընը իսպաթ էթմիշ տիր : Միւշարիլէյհտէն սօնրա Մ. Ամէրիգա մէշահիր ի բիճալընտան վէ պիր զէման Նիւ Եօրգըն չէհիր էմինի օլմուշ օլան Մր. Սէթլօ պիր նութգ իրատ էթմիշ տիր : Միւշարիլէյհին քէլամլարընտան պիրիսի՝ էլեէվմ Քիլիսէ Իթթիհատը Իս-

գօչիատա հէր քէսին նազար ը տիգգաթընը ղայէթլէ իչղալ էթմէքտէ օլան պիր մէս՝էլէ օլտըղընտան, հուզզարըն նազար ը տիգգաթընը ճէլպ էթմիչ տիր։ Օ՝ «Պիր նազարիյէ նէ գատար միւ՝ռ՝մ-մէլ օլուր իսէ օլսուն, հէր հալտէ անընն թա՝ա՝ի՝ լ օլունմասընա մէճպուրիյէթ հասըլ օլուր,» տէմիչ տիր։

Միսիօնէրլէրին հիւքիւմէթլէր իլէ 'ալագա վէ միւնասէպէթլէրի մէվզու՝ընա տա՝իր թագտիմ օլունան բափօրթըն դրա՝աթը 'ագապինճէ ճէրէյան էտէն միւզաքէրաթ՝ միսիօնէրլէրին իչլէմէքտէ օլտըգլարը մէմլէքէթլէրին սիյասիյաթըյլէ հիչ պիր 'ալագա վէ միւնասէպէթտէ պուլունմամալարը լիւզումը խուսուսընտա քիլիսէլէր արասընտա իթթիֆագ ը արա ճարի իտիյինի մէյտանա չըգարմըչ տըր։ Քէզալիք իչպու միւզաքէրաթ էսնասընտա միսիօնէր չիրքէթլէրինին թէ՝ասսիւպաթ իղթիչաչաթը եիւզիւնտէն տիւչար օլտըգլարը զարար ու զիյանլար, եախօտ հաթթա միսիօնէրլէրինին գաթլը իչիւն թազմինաթ ալմագտան իմթինա՝ էթմէլէրի խուսուսընտա արա ու էֆքեարճա միւթթէֆիգ օլտըգլարը 'այան վէ աչիքեար օլմուչ տըր։ Պունա սէպէպ չու տըր քի, պու կիպի թազմինաթ անճագ էճնէպի պիր տէվլէթին գուվվէթիյլէ ախզ օլունապիլիր, վէ Չինտէ եախօտ սա՝իր եէրտէ խըրիսթիյանլըգ թօփ եա թիւֆէնքլէր, եախօտ հարպ սէֆինէլէրի վասըթասըյլէ մէվճուտ օլապիպի լէն, եախօտ նէչվ ու նէմա պուլան պիր չէյ կիկէօրիւնմէմէլի տիր։ Փարլամէնթօ ա՝զասընտան վէ Չըրչ Միչընէրի չիրքէթինին խազինէտարը օլան Միր. Ուիլեըմզ միւ՝էսսիր պիր նութգ իրատ իլէ գօնֆէրանսա պիլտիրմիչ տիր քի, Հինտիսթան հիւքիւմէթի պիթարաֆ պուլունմաղա սէօզ վէրմիչ իսէ տէ, Լօրտ Գըրզըն տա՝իմա Հինտիսթան հիւքիւմէթինին խրիսթիյան պիր հիւքիւմէթ սըֆէթիյլէ թանըլմասընա արզուքէչ պուլունմըչ տըր։ Մըսըրտա Ինկիլիզլէրին մէվզը՝ի ֆարգլը տըր։ Մըսըրտա անլէր գուվվէ ի հաքիմէ օլմայըպ, անճագ մէմլէքէթին ումուր ը իտարէսինէ մէ՝մուր տըրլար։ Լաքին հաթթա օրատա պիլէ Իսլամիյէթէ վէ Խրիսթիյանլըղա գարչը ալընաճագ թավր ու վազ՝իյէթ էօյլէ օլմալը տըր քի, Ինկիլիզլէրին էվվէլ պէ էվվէլ Խրիսթիյան վէ անճագ սօնրա հաքիմլէր օլտըգլարը էյիճէ անլաչըլսըն։ Ինկիլիզ հիւքիւմէթինին ումուր ը տինիյէտէ թէ՝ամիւլ նէվ՝ինտէն օլան պիթարաֆլըղընա պինա՝էն Խրիսթիյան միսիօնէրլէրին Շիմալի Նայճիրիատա (Աֆրիգա) սէրպէսթճէ թէպչիր ի պէչարէթ էթմէլէրինէ միւսա՝ատէ օլունմատըղը խապէրի գօնֆէրանստա փէք ֆէնա պիր թէ՝սիր հասըլ էթմիչ տիր։ Պու խուսուստա օգունան բափօրթա կէօրէ, «Նայճիրիատա վալի պիր միսիօնէր հագգընտա նէչր էթտիյի պիր թա՝լիմաթնամէտէ պիր Ինկիլիզ փօլիթիգա մէ՝մուրըյլէ պիր էմիր (Միւսլիմ) օլ միսիօնէրին կէլմէսինէ բազի օլունճայա գատար, միսիօնէրին պուլունտըղը եէրտէ պէքլէմէսի իճապ էթտիյինի պիլտիրմիչ տիր։

Տր. Կրիֆին Սուտանտա Կօրտօն փաչանըն թէզքիրի նամը իչիւն եափըլմըչ օլան Կօրտօն գօլէճին խրիսթիյանլարա գարչը կէօսթէրտիյի թավր ու մու՝ամէլէտէն պահս էթմիչ, վէ Գօլէճտէ Գուրան ը Շէրիֆ վէ Գուրան ը Շէրիֆ ահքեամընա մուվաֆըգ տու՝ա թա՝լիմ էտիլիյօր իսէ տէ, Ք. Մուգատտէս վէ Խրիսթիյան տու՝ասընըն թա՝լիմի իչիւն հիչ պիր թէրթիպ եափըլմամըչ տըր, տէմիչ տիր։

Նօրվէճիալըլարա մախսուս պիր միսիոնէր չիրքէթինին տիրէքթօրը գանֆէրանսա ղայէթ սա՝իպ վէ կիւզէլ իխթար վէ նասիհաթլարտա պուլունմըչ տըր քի, պունլարը Լօրտ Պալֆուր հիքմէթ վէ տիրայէթին զիւպտէ վէ խիւլասասը տէյիւ թա՝րիֆ էթմիչ տիր։ Միւմաիլէյհ տիրէքթօր տէմիչ տիր քի, Իչթիքեանը պէօյիւք չէյլէր իչիւն սագլա, եա եօգսա սէնին թէ՝սիր ու նուֆուզընը պօչ եէրէ թէլէֆ էթմիչ օլուրսըն։ Էկէր պիր միսիօնէր քէնտիսինին ֆիւլանճա պիր մահալտէքի իչինի անճագ պիր գօնսօլօսըն մու՝ավէնէթ վէ հիմայէսիյլէ իճրա էտէպիլիյօրսա, էյի օլուր քի էչեա վէ փըրթըսընը թօրլայըպ թօփարլայարագ մէմլէքէթինէ 'ավտէթ էթսին։

Չինտէ աֆիօն թիճարէթինին վէ Գօնկօտա իճրա օլունան մէզալիմ ու թէ՝ատտիյաթըն միւգաքէրէսինէ խայլըճա վագթ վէրիլմիչ տիր։ Խաթիպ խաթիպ արգասըսըրա խրիսթիյան ագվամ թարաֆընտան պիչարէ փութփէրէսթլէր իւզէրինտէ իճրա օլունան ճիւրմ ու ճինայէթլէրի գօնֆէրանսա 'արզ էթտիքճէ, հուզզար ղայէթ միւթէ՝էսսիր վէ միւթէ՝էլլիմ օլմագտա իտի։

Իճթիմա՝ըն նիհայէթինտէ Լօրտ Պալֆուր բէսալէթ իչինէ թիճարէթէ էտիլէճէյինտէն տահա զիյատէ մու՝ավէնէթ իֆա օլունմասը մուգթազի օլտըղընը իտտի՝ա էյլէտի, զիրա Ինճիլ բէսալէթի՝ մէրհամէթ, չէֆգաթ վէ թէվէճճիւհ ու իչթիրաք թա՝լիմ էթտիյի հալտէ, թիճարէթ պունլար հագգընտա հիչ պիր չէյ պիլմէզ։ Լօրտ Պալֆուր իչպու գօնֆէրանսըն նէթիճէսի մագամընտա միսիօնէրլիյին իմփէրաթօրի չէքլ ու սուրէթ վէ ճիհէթլէրինի կէօսթէրմէք իւզրէ տա՝իմի պիր գօ-

միսիօն թէչքիլ օլունաճաղը իւմիտինի պէյան էթ-
տի։ Իչպու 'ամէլի թէքլիֆ ղայէթ միւսա'իտ սու-
րէթտէ թէլագգը օլունմըշ տըր։

Սալը կիւնիւ «Թէ'ավվիւն վէ Իթթիհատ մէվզու'ը-
նըն միւզաքէրէսի գօնֆէրանսըն իճթիմա'կեահընա
պէօյիւք պիր իզտիհամ ճէլպ էյլէմիշ տիր։ Պիւ-
թիւն տիւնեատա մէմալիք ի ղարպիյէտէ վէ մի-
սիօնէրլէրին պուլունտըգլարը թէպչիր ի պէչարէթ
տա"իրէլէրինտէ պիլճիւմլէ ֆա'իլ խրիսթիյանլարըն
էն պէօյիւք ֆիքր ու էմէլլէրի Քրիստոստա իթթիհատ
օլտըղը 'այան վէ աչիքեար իտի։ Էվվէլքի կիւնիւն
տու'ա խըտմէթինտէ Քրիստոսըն իթթիհատ—պիր-
լիք իչիւն պէօյիւք տու'ասը—Յովհ. Ինճիլինին 17ն-
ճի պապը օգունմըշ վէ 'ագապինճէ վուգու' պու-
լան սաքիթ տու'ա զարֆընտա կեահտա պիր թէք
պիր քիմսէ «Քի ճիւմլէսի պիր օլալար, թա քի
պէնի սէն իրսալ էյլէտիյինէ տիւնեա ինանա» սու-
րէթինտէքի Բապպըմըզըն քէլամլարընը թէքրար
էտիյօր իտի, վէ զէմինին հէր քէօչէ վէ պուճա-
ղընտան կէլմիշ օլան էրքէք վէ գատընլարտան
միւրէքքէպ օլան պէօյիւք իզտիհամը հէյէճան ու
ղալէյանա կէթիրէն տէրին տույղու տալղասը օ
գատար գուվվէթլի վէ ֆէվգէլ'ատէ օլմուշ տըր քի,
անը գալ ու գալէմ իլէ թա'րիֆ էթմէքլիք իմ-
քեանսըզ տըր։։

Իթթիհատ վէ թէ'ավվիւն բափօրթը ախիրէն
Պէնկալ վալիսի օլմուշ օլան Սըր Էտուըրտ Ֆրէյ-
զըր թարաֆընտան թագտիմ էտիլմիշ տիր։ Միւ-
շարիլէյհ՝ գօնֆէրանսա պէօյիւք վէ 'աճա"իպ պիր
իւմիտին ղալէյանընը հիսս էթտիրմիշ տիր։ Օ՝ մու-
բախխասլարա մէմալիք ի էճնէպիյէտէքի տա"իրէ ի
թէպչիրիյէտէ նիֆագ ու չիգագլարըն տէֆ' ու
բէֆ'ինէ վէ հագգընտա Քրիստոսըն եանա եանա
տու'ա էթտիյի իթթիհատըն իսթիհսալընա պիր չա-
րէ կէօսթէրէպիլսէլէր, Էվրօփա վէ Ամէրիգա քի-
լիսէլէրինին նէ ճէլիլ միւքեաֆաթլարա նա"իլ օլա-
ճագլարընը էյիճէ անլաթմըշ տըր։ «Իթթիհատ իս-
թիհսալը» տէտի Սըր Էնտրիու, «քիլիսէնին մու-
վաֆֆագիյէթ վէսիլէ վէ ֆուրսաթլարընը թէք պիր
իչճի պիլէ 'իլավէ էթմէքսիզին իքի գաթ արթտը-
րըր։» «Թէ'ավիւն, եա'նի իչտաչլըղըն պիր տէֆ'ա
իչէ պաչլայընճա, արթմագլըղա պիր մէյլի վար
տըր։» Պիր քիմսէ պու բափօրթը տինլէր իքէն,
անտէ չու գանա'աթ վէ իթմինան հասըլ օլույօր ի-
տի քի, քիլիսէլէրի 'ագըպէթ հէր հալտէ պիրլէշ-
տիրէճէք օլան պա'իս վէ սա"իգ էհլ ի քիլիսէտէն
օլմայան քիմսէլէր վասըթասըյլէ իլէրի կէլէճէք տիր։
Զիրա անլէր քիլիսէլէրի եէքտիկէրինտէն թէֆրիգ
էտէն խաթթլարը քէնտիլէրէ խասսէթէն թա'լիմ
էտիլմէմիշ օլմասը հասէպիյլէ, ճիտտէն պախթի-
յար տըրլար։ Անլէրին նազարլարընա թէֆրիգ տի-
վարլարը փէք օ գատար եիւքսէք կէօրիւնմէզ։

Չինտէն վէ Մանչուրիատան, օրալարտա իչ-
տաչլըգ վէ թէ'ավիւն թարիգինտէ նէլէր եափըլմագ-
տա օլտըղընը կէօսթէրէն բափօրթլար օգունտու։
Չինկիի նամ պիր Չինլի' «Չինլիլէրին ֆիքրինէ մէզ-
հէպի ֆըրգա մէսլէքի խօչ կէլմէզ. Չինլիլէր 'ա"իլէ-
տէ, միլլէթտէ վէ տինտէ իթթիհատ ֆիքր ու թէսավ-
վուրընը սէվէրլէր,» տէտի։ Ֆիլիփփին ատալարը
Եպիսկոպոսական քիլիսէսի բահիպլէրինտէն Եպիս-
կոպոս Պիէնթ ղայէթ միւ"էսսիր պիր նութգ իրատ
էթմիշ տիր։ Միւմաիլէյհ՝ քէնտի բուհանի հիւքմ ու
նուֆուզը տա"իրէսինտէ սա"իրլէրիյլէ նասըլ իչտաչ-
լըգ էթտիյինի վէ Ինկիլթէրրայա միւթէվէճճիհէն
եօլա չըգմազտան էվվէլ, նէ վէճհլէ սօն խըտմէթ ի
բուհանիյէյի պիր Մէթօտիսթ քիլիսէսինտէ իճրա
էտէրէք, նասըլ տու'ա քիթապը օլմագսըզըն տու'ա
վէ պիլաթահրիր իրթիճալէն վա'զ էթտիյինի պէր-
թաֆսիլ նագլ ու հիքեայէ էթմիշ տիր։ Օ՝ Փրօ.
քիլիսէլէրինին Ալլահըն մէլէքիւթինին էճզա ի միւ-
թէմմիմէսինտէն պիրի մագամընտա Բօմա քիլիսէ-
սիյլէ տահա զիյատէ իխթիլաթ վէ թէմաստա պու-
լունմալարը լիւզումընը իտտի'ա իլէ թավսիյէ էյ-
լէտի քի, անլէր (1) Բօմա Գաթօլիքլէրի իլէ հա-
գիգի վէ խալիս խրիսթիյանլար կիպի մու'տմէլէ
էթսինլէր. (2) Թախրիպ էտիճի հագիգաթլար աէ-
յիլ, անճագ ի'մար էտիճի հագիգաթլարը վա'զ էթ-
սինլէր, վէ (3) Օլ քիլիսէնին թարիխինի վէ ու-
սուլ ը իտարէ ի տախիլիյէսինի անլամաղա չալըշ-
սընլար, եօգսա անլէր անա իֆթիրա էթմիշ օլուր-
լար, վէ (4) մուհարէպէ էթմէյէ տա'վէթ էտիլտի-
յինիզտէ տիգգաթ էտինիզ քի, մուհարէպէ հագգ-
լը օլսուն։

Հինտիսթանըն Տէլհի չէհրինտէն կէլմիշ օլան
Վեր. Ս. Ս. Թօմըս՝ ֆի'իլիյաթըն լիւզումընը թէ"-
քիտ էթմիշ տիր։ Էկէր անլէր սատէճէ սէօյլէյիպ
տէ, ֆիլիյաթտա պուլունմայաճագ օլուրլար իսէ,
պունտան հատտսըզ հիսապսըզ զարար ու զիյանլար
նէչ"էթ էտէր։ «'Ալէլխուսուս,» տէտի միւմաիլէյհ
«պիլճիւմլէ աճըլըգ արանըզտան տէֆ' ու իզալէ օ-
լունսըն, զիրա հիչ պիր մէրարէթ պուլունմազ ի-
սէ, արատա պուլունան ֆարգլար օ գատար հա"իզ
ի էհէմմիյէթ տէյիլ տիր։»

Խաթիպլէրտէն պա'զըլարը մէզհէպի ֆըրգա
ֆիքր ու մէսլէքինին զըյմէթինի վէ մուխթէլիֆ
քիլիսէլէրտէքի էվսաֆ ու 'ալամաթ ը ֆարիգալա-
րըն զայ'աթընտան իլէրի կէլէճէք մուխաթարայը
թէ"քիտ էյլէմիշլէր իսէ տէ, պու նութգլարտա ղա-

սիպ պիր սու"ի թէֆէհհիւմ պուլունտըղը հիսս օլունույօր իտի։ Պիր մուհարրիր տէյօր քի, «Հիչ քիմսէ՝ քիլիսէնին զա'իֆլէնիպ քէօրլէնմէսինի մուճիպ օլաճագ պիր իթթիհատը խաթր ու խայալընտան կէչիրմէզ։ Ինսանլարըն խայալ էթտիքլէրի իթթիհատ չօլ իթթիհատ տըր քի, անըն վասըթասըյլէ պէօյիւք 'ումումի քիլիսէ՝ էճզա ի միւրէքքիպէսինտէն օլան մէզհէպի ֆըրզալարտան հէր պիրիսինին խուսուսի րէսմ ու այինլէրիյլէ զէնկինլէնիր։» Տր. Կիպսըն «Քրիստոսըն վիւճուտընըն պիր չօգ ա'զասը վար իսէ տէ, ա'զալարընըն եէքտիկէրինտէն այրըլմըչ օլտըղը պիր ճէսէտ խայալ էտէմէմ,» տէմէքլէ պու խուսուսը կիւզէլճէ իզահ էյլէմիչ տիր։

Գոնֆէրանսըն իչպու իճթիմա'ը նէթիճէսինտէ տա'իմի պիր գօմիսիօն թէչքիլ օլունմըչ տըր քի, միւսթագպէլտէ գօէֆէրանսըն պէյնի վէ գօլը խըտմէթինի կէօրէճէք, եաչայըպ իչլէյէճէք վէ օն սէնէլիք պիր միւտտէթ կէչտիքտէն սօնրա, տիկէր պիր գօնֆէրանսը 'ագտ ը իճթիմա'ա տա'վէթ էտէճէք տիր։

Իչպու պէօյիւք մէճլիս եէք տիլ վէ եէք ավազ թէչէքքիւր իլահիսինի թէրէննիւմէ պաչլայընճա Խրիսթիյան քիլիսէսինտէ եէնի պիր կիւնիւ պաչլամըչ օլտըղը հիսս էտիլտի։

ՏԷՐՈՒՆԻ ՀԱՅԱԹ

ՄԻԻԹԷՎԱԶԸ՝ ՊԻՐ 'ԱՄԷԼԷ

«Պու կիւն նէրէ՞տէ տէվչիրտին։» Հռութ 2. 19։

ԻՇԹԷ բէսսամ իչիւն կիւզէլ պիր մէնզարէ։ Շարգտա պիր թարլա պիչիլմէքտէ տիր։ Պուլութսըզ փարլագ պիր կիւն, բիւզկեարտան թէմէվվիւճ էտէն ալթուն հասատ, չէն վէ չէթարէթլի օրագճըլար օրագլարըյլէ պիչմէքտէ վէ թէրէննիւմ էթմէքտէ, թարլանըն սահիպի իչէ նէզարէթ էթմէքտէ վէ պաչագճըլար օրագճըլարըն արգասընտա պաչագ թօփլամագտա տըրլար։ Չօգ ճանլը վէ քէյֆլի պիր մէնզարէ։

Պաչագ տէվչիրէնլէրտէն պիրիսի 'ասըլզատէ կէօրիւնիւչլիւ կէնճ վէ միւթէֆէքքիր վէ գօրգագ պիր գատըն օլուպ՝ քէնտի բէֆիգէլէրի իլէ գարըչմամաղա չալըչըյօր։ Ագչամ օ էվէ 'ավտէթ էթտիյինտէ անըն գայնվալիտէսի անըն կէօզլէրինտէ պիր մէսէրրէթ չէօ'լէսի միւչահէտէ էտէրէք վէ 'ագըլլը պիր գատըն հիսսիյաթըյլէ անըն պիր իգպալա նա'իլ օլտըղընըն ֆարգընա վարարագ քէմալը չէվգլէ՝ «Պու կիւն նէ՞րէտէ տէվչիրտին» տէյիւ սիւ"ալ էթտի։ Պու սիւ"ալըն պիզիմ իչիւն տախի պիր մա'նասը վար տըր։ Տիւնեա պիզիմ հասատ թարլամըզ տըր. վէ պիզ տախի պիզիմ եէվմի մէչղուլիյէթիմիզտէն 'ավտէթ էթտիյիմիզտէ պիզէ տախի «Պու կիւն նէ՞րէտէ տէվչիրտին» տէյիւ սիւ"ալ օլունուր։

Պու միւնասէպէթլէ նազար ը տիգգաթա ալմագ լազըմ տըր քի Հռութ չալըչմաղա արզուքէչ պիրիսի իտի։ Օ «Թարլայա կիտէյիմ» տէտի։ Գուրու պիր իւմիտլէ տիվանէճէսինէ օթուրուպ տուրմատը։ Քէնտի գայնվալիտէսի Նոեմինին միւքէտտէր հալընը կէօրտիւ վէ պիր վէճհլէ անա եարտըմ էթմէյէ հազըր իտի։ Էվվէթ, կէնճլէր իխթիյարլարըն եիւքիւնիւ թաչըմալը տըրլար։ Իխթիյարլարըն հաստէն զիյատէ չալըչըպ չապալամալարը տօղրու տէյիլ տիր։ Չալըչմաղա հազըր օլանլարըն ճիւմլէսի եափաճագ պիր իչ պուլուրլար։

Հռութ տէյիլ եալընըզ չալըչմաղա հազըր իտի, անճագ իչ տախի արատը։ Օ չէհրտէն տըշարը չըգտը վէ պիչինէ նազարէթ էտէնէ բէճա էտիպ «Քէրէմ էտինիզ, տէմէթլէր արասընտա օրագճըլարըն արտընճա պաչագ տէվչիրիպ թօփլայայըմ,» տէտի։ Չօգ քիմսէլէր քէնտիլէրին պիր իչէ չաղրըլմատըգլարընտան չիքեայէթ էտէրլէր, լաքին իչի քէնտիլէր կիտիպ արամալը տըրլար։ Էօյլէ քիմսէլէր արամալը իսէլէր տէ, քէնտիլէր արանըլմագ իսթէրլէր։ Պիր քիլիսէնին ա'զալարը իչ արայօրլար վէ իչ անլէրի արամայօր իսէ՝ օլ քիլիսէնին հալը մուճիպ ի մէսէրրէթ պիր հալ տըր։

Իչթէ Հռութ էն զիյատէ հագիր պիր իչլէ պիլէ մէչղուլ օլմաղա հազըր իտի։ Օ պիր վագըթ զէնկին օլմուչ իտի, ամմա չիմտի ֆագիր իտի, վէ քէնտի պախթը էօնիւնտէ թէվազու' էյլէտի, վէ օրագճըլարըն արտընճա կիտէրէք տիւչէն պաչագլարը թօփլամաղա հազըր իտի։ Ատէմլէրին չօգլարընըն էտէպիլէճէքլէրի իչ հագիր իչ տիր, անլէր պաչագ՝ տէվչիրէնլէր օլա պիլիրլէր, վէ գուճագ գուճագ տէյիլ, անճագ ավուճ ավուճ թօփլայա պիլիրլէր. 'էօմրիւն սահրասընտա անլէրին պուլաճաղը անճագ պիր գաչ տաղըլմըչ պաչագլար տըր վէ անլէր իչլէրինի եավաչ եավաչ կէօրիւրլէր։ Լաքին օ իչ քիւչիւք իսէ տէ, էհէմմիյէթսիզ տէյիլ տիր։ Պաչագ տէվչիրէնլէր տէ լազըմ տըր։ «Էկէր պօլ տէմէթլէր պիչէմէզսէն պիգայտ օրագճընըն կէօրմէտիյի տօլու չօգ պաչագլար վար տըր. անլէրի տէվչիրէ պիլիրսին, զիրա օլապիլիր քի էն աղըր տանէլէր կէօլկէնին ալթընտա մահֆուզ օլմուչ օլսուն։»

Հռութ քէնտի իչինտէ Ալլահըն տէլալէթիյլէ հարէքէթ էյլէտի։ Անըն պախթը Բոոսըն թարլալարընա բասթ կէլմէսի օլտու։ Նի՞չիւն պաչգա պիր եօլա կիթմէտի։ Անըն պիր թարլատա պիր

գաչ պաչագ թօփլամասը էհէմմիյէթսիզ կէօրիւ-նիւը, լաքին պու չէյ անըն 'էօմրիւ իչիւն պիր ըիւճու' նօգթասը օլտու։ 'Էօմրտէ էհէմմիյէթսիզ չէյ եօգ տըր։ Զօգ տէք'ա պիր եէրէ կիթմէք, պէրիսի իլէ կէօրիւշմէք պէյիւք պախթ տըր, վէ պու ֆուրսաթլէ 'էօմրիւմիւզիւն գալան զըսմը թէպէտտիւլ էտէպիլիր։ 'Էօմրիւն 'ատի վագը'ա-լարընտա, չօգ տէք'ա, պիզիմ կէօրտիւյիւմիւզտէն զիյատէ չէյլէր վար տըր։

Պէշ ճէ-ղէնդ տէ պաշտէճըլար ըզ տէյէ պիլիրիզ։ Նէ՞ տէվչիրէլիմ։ Հուութ արփա տէվչիրտի, չօգ քիմսէլէր կիւնահ վէ էօլիւմ տէվչիրիրլէր։ Ճիւմ-լէմիզ մութլադա տէվչիրիրիզ վէ չօգ տէք'ա պի-զիմ արատըզըմըզ չէյլէրի տէվչիրիրիզ։ Շահին՝ լա-չէ, ատը՝ պալ պուլուր։ Կիւնին իչինին սէմէրէսի մադամընտա էլլէրիմիզտէ նէ՞ վար տըր, պագալըմ օ չէյ ֆիտէլի՞ մի եօգսա ֆա՞իտէսի՞զ պիր չէյ մի տիր։ Նէ՞րէտէ պաչագ տէվչիրիյօրըզ, վագթըմըզը նէ՞րէտէ կէչիրիյօրըզ, ատըմլարըմըզը 'էօմրիւն էն էյի չէյլէրինին պուլունա պիլտիյի թարաֆա տօղրու աթը՞յօր մըյըզ։ Էվլատըմ, նէ՞րէտէ իտին. տիւնեա-նըն հասատընտա նէ՞ պաչագ տէվչիրտին, տէլի-ճէ՞ մի եօգսա պուղտայ մը տէվչիրտին։ Նէ՞ գա-տար թէրագը էթտին, նէ՞ 'իլմ թահսիլ էթտին, 'ինայէթտէ նէ՞ գատար նէչվ ու նէմա պուլուրն, տէյիւ վալիտէյնէ մախսուս պիր սիւ՞ալ վար տըր։ Էկէր նէչվ ու նէմա պուլմադ իսթէրսէք պաչագ տէվչիրմէմիզ կէրէք տիր։ Իլահի պիր սիւ՞ալ տախի վար տըր։ Ալլահ «Պու կիւն նէ՞րէտէ տէվ-չիրտին» տէյիւ սիւ՞ալ էտէր վէ սիւ՞ալ էթմէյէ հագգը տախի վար տըր։ Հէր պիր կիւն հիսապա ալընը։ բուհանի իհթիյաճաթընը նէ՞րէտէն էլէ կէթիրտին, նէ՞րէտէ չալըշտըն վէ նէ՞ իչ կէօրտիւն։ Հուութ ադչամա գատար պաչագ թօփլատը վէ տէ-վամ իւզրէ չալըշտը։ 'Ադլ ու զէքեա տէյիլ՝ իլլա միւտավէմէթլէ չալըշմադ տըր քի դաղանընը։ Ճիւմ-լէմիզ տէ 'էօմրիւն ադչամընա գատար չալըշմալը իլ, օլ վագթի կէօլկէլէր ուզանըր վէ կէճէ կէլիր քի օլ զէման քիմսէ իչլէյէմէզ։ Օլ վագթի պիզ է-մէք վէ զահմէթ սահրասընը պրագըզ տա էվէ 'ավ-տէթ էթտիյիմիզտէ, փէտէրիմիզին սիւ՞ալը էօնիւ-միւզէ չըդաճադ վէ պիզէ՝ «Էվլատըմ պու կիւն նէ՞րէտէ պաչագ տէվչիրտին, թադտիմ էտէճէք նէյլի՞ն վար, 'էօմրիւնիւն էմէյինին սէմէրէսի օլա-րադ էլլէրինտէ նէյլի՞ն վար։ Խա՞յր մը, եօգսա չէրը հասատը մը. իչինի էյի թարզտա մը, եօգսա ֆէնա թարզտա մը իճրա էթտին,» տէյիւ սիւ՞ալ էտէճէք տիր։

ՀԱՅԱԹ ԹԱՍՎԻՐԼԵՐԻ

ՄՈՒԽԱԹԱՐԱՅԸ ՍԱՅՄԱՄԱԳ

Արապաճըսը օլմադ իւզրէ քէնտինէ միւրա-ճա՝աթ էտէնլէրէ՝ արապայը ուչրուումըն նէ՞ գատար եագընընտան սիւրէ պիլիրսին տէյիւ սիւ՞ալ էտէ-րէք, թէճրիպէ էտէն պիր ատէմ հագգընտա էսքի պիր հիքայէ վար տըր։ Պիրինճիսի՝ Պէն ուչրու-մըն քէնարընա պիր այադ գալանա գատար եաղ-լաչա պիլիրիմ, տէտի, Իքինճիսի՝ 6 փարմադ գա-լանա գատար եագլաչա պիլտիյինի սէօյլէտի։ Լաքին իւչիւնճիսիս՝ «Պէն միւմքին օլտըղը գատար քէ-նարտան ուղադ տուրաճաղըմ,» տէտի։ Պու սօն-րաքի էգիէնտինին արապաճըսը օլմադլըղա հէման գապուլ օլունտու։

Ուիլպըր Բայթ պու իւչիւնճիւ ատէմին տիգ-գաթընա մալիք տիր։ Նիւ Եորգտա Հրտսըն Ֆուլ-թըն զիյնէթի էանասընտա իճրա էտէճէյի թէյկա-ռէճիլիք հագգընտա քէնտիսինէ սիւ՞ալ օլունտը-ղընտա, ճէվապէն «Հէր պիր չէյ միւսա՞իտ չէրա-՞էթէ մէնուութ տըր։ Պա՞զէն պէօյիւք միւքեաֆաթ-լար գաղանմադ իչիւն եարըշա կիրմէյէ հավէս է-տէր իսէմ տէ, մուվաֆֆագըյէթ չիւպհէլի օլտը-ղընը պիլիրիմ, վէ մուվաֆֆագըյէթինէ էմին օլ-մատըղըմ պիր իշէ թէչէպպիւս էթմէք իսթէմէմ,» տէմիշ տիր։

Գօմանտան Փիրի քէնտիսինին գուութպա սէյեա-հաթը մէսլէյինի իզահ էթտիյի սըրատա պունա պէնզէր պիր չէյ տէմիշ տիր։ Կէրէք Փիրի, կէրէք Բայթ 'ասըլարճա ատէմլէրին ֆիքրլէրինի իշղալ է-տէն մէս՞էլէլերի հալլ էթմէք իչիւն իչլէմիշլէր, վէ մադսէտէ վասըլ օլմադը ֆիքրլէրինէ էօյլէ գավիյէն գօմուշլար տըր քի, եօլտա լիւզումսըզ վասըթա-լարա միւրաճա՝աթ էթմէյէ ճէսարէթ էթմէմիշ-լէր տիր։

Հէր պիր ճիտտի ատէմ պէլլի պիր մադսէտէ վասըլ օլմադ իչիւն չալըշըր, վէ տիվանէլիքլէ քէն-տի քէնտիսինի մուխաթարայա տիւչար էթմէք իս-թէմէզ։ Պու ճիւմլէ իլէ տէլիգանլըլար, խուսու-սա կէնճ օլանլար ունուտըրլար քի՝ հայաթի փէհ-լիվան օյունլարընտա գաղանլան միւքեաֆաթլար-տան զիյատէ տէյէրլի պիր չէյ տիր, վէ օլ չէյ՝ թօփ օյունընտա մուխաթարայա տիւչար օլապիլիր։ Պէօյլէլէր գուվվէթլի աթլար գօչուումըշ արապա իլէ ուչրուումըն քէնարընա 6 փարմադ գալանա գա-տար եագըն կիթմէք իսթէյէն արապաճըյա պէն-զէրլէր։

ՖԷՆՆԻՅԱԹ

ԹԱ'ԼԻՄՈՒ ԹԷՐՊԻՑԷՆԻՆ ՊԻՐԼԻՑԻ

1.

(Մ. Մէնասեան)

(Մէջ. Ընկ.ը Էրզրում Վերաբերեալ Դէրեպէյէի Նպաստը)

'Ուսումի թա'լիմ ու թէրպիյէ մէս"էլէսինէ տա"իր եազմամըզ միւնասէպէթիյլէ մէքթէպ ի իպթիտա"իլէրտէ սընա'ի, 'ամէլի թէտրիսաթ վէ միւմարէսաթըն էհէմմիյէթինի թէ"քիտ էյլէմիշլիզ տիր։ Լաքին նազարի սուրէթտէ պու ֆիքր նէ գատար տա զայէթ մուզնի' վէ հաթթա նէ գատար տա միւճատէլէ գապուլ էթմէզ օլսա, ֆի'իլիյաթտա 'ադիմ միւշքիլաթա օղրար։ Իշթէ պու միւշքիլաթ նազարը ի'թիպարա ալընարագ, սէնայի' ու 'իւլումըն էն մուհիմմ շու'պէլէրինին թէտրիսի իչիւն տա"իմա այրը այրը մէքթէպլէր թէ"սիս էթմէքլիյէ պիր մէյլ կէօրիւլմիւշ տիր։ Պունտան էվվէլքի պէնտիմտէ զիքր էթտիյիմ միսիլլու էրմէնիլէր արասընտա տախի 'այնի մէյլ ու մագսէտ զուհուր էթմիշ տիր, վէ պու կիւն պիլէ օգուտըզմա կէօրէ, Թիֆլիստէ պիր թիճարէթ մէքթէպի ինչասընա թէչէպպիւս օլունույօր։ Խուսուսի 'իլմ շու'պէլէրինին թէտրիսինէ մախսուս մէքթէպլէր քէնտիլէրին ասար ը էվվելիյէլերիյլէ օրթա հալը ճէմա'աթա օ գատար ֆա"իտէլի օլուրլար, վէ օ գատար ազ վագըթ վէ սա'յ ու զայրէթ սարֆընը իսթիլզամ էտիյօրլար քի, իգթիսատի էսպապ ու միւթալա'աթ ճէմա'աթ արասընտա անլէր հագզընտա գարչը գօնուլմազ պիր թէչվիզ մէյտանա կէթիրիլէր։ Իմամ ֆա'ալիյաթը թէտրիսիյէմիզին ինչպու պունհրանլը տէվրէսինէ իսթիսասի այրը մէքթէպլէր մէս"էլէսինի թէտզիզ ու միւթալա'ա էթմէք, անլէրին զայր ի միւսա'իա թարաֆլարընը կէօսթէրմէք վէ թա'լիմ ու թէրպիյէնին պիրլիյինի թէ"քիտ էթմէք զայէթլէ մուհիմմ տիր։

Ճէմա'աթըմըզընը գըսմ ը ա'զամը չիֆթճի օլուպ թաճիրլէր վէ սէն'աթքէարլար պունտան սօնրա կէլիրլէր։ Զիֆթճիլիքլէ կէչինէն գարիյէլերին հէման եէկեանէ սէն'աթը թօփրագ զէր' ու թիմարը տըր։ Գատապալարտա վէ պէօյիւք չէհրլերտէ իսէ, էրմէնիլէր թիճարէթ վէ սէն'աթլա մէշղուլ օլուրլար։ Եկէր մէքթէպին պաչըճա վազիֆէլերինտէն պիրիսի տախի չակիրտի քէնտի մուհիթինին 'արզ էյլէտիյի իշլերի իճրա էթմէքլիյէ հազըրլամագ իսէ, օ թագտիրտէ գարիյէ մէքթէպլէրինին էն պաչը վազիֆէսի չակիրտէ զըրա'աթա մախսուս մէյլ ու էէնիրոբ մէյտանա կէթիրմէք տիր։ Շէհր մէքթէպլէրի իսէ թիւճճարի վէ սընա'ի գապիլիյէթլէր վէ իգթիտարլար թէրպիյէ վէ թէհզիպ էթմէլի տիրլէր։ Պու պէնտտէ դարիյէ զըրա'աթ մէքեաթիպ ի խուսուսիյէսինտէ տէյիլ, անճագ պինէքիս դարիյէ մէքեաթիպ ի 'ուսմանիյէսինտէ 'ուլումը զըրա'իյէ թէտրիսի լիւզումընը էսպապ ը մուճիպէսինի իզահա չալըշճաղըզ։ Հէր նէ չէյ քի ֆէնն ի զրա'աթ թա'լիմի հագզընտա սահիհ իսէ, 'ուլումը թիւճճարիյէ վէ սէնայի' հագզընտա տախի գապիլ ի թաթպիգ տիր։

Մէքթէպին իշի չակիրտէ մահզա սընա'ի պիր իգթիտար հուսուլէ կէթիրմէք օլմայրպ, անճագ հայաթը զէվգինի չըգարաճագ վէ ճէմա'աթա ֆա"իտէլի օլաճագ իգթիտարլար մէյտանա կէթիրմէք տիր։ Շակիրտին ֆիքրի՝ մէքթէպտէ 'ասրլար թէմէտիւնինին պինիհայէ սա'յ ու զայրէթլէրի սէմերելէրիյլէ վէ նէվ'ի պէչէրին էտէպի, թարիխի, պէտի'ի գըյմէթտար մէ"ասիրիյլէ իխթիլաթտա պուլունմալը տըր, մէքթէպտէ քէնտինին ֆէսխ ու իպթալ օլունմազ հուգուգ ը ինսանիյէսինի, միլէթինին հայաթ ը բուհանիյէսինին զըյմէթտար միրասլարընը թէվերրիւս էյլէմէլի տիր։ Շակիրտ մէքթէպտէ ինսանըն թարիխ վէ սէնա'ի վէ սիյասի հայաթըյլէ օլտըզը գատար թապի'աթլէ տախի էն վասի' միւնասէպաթտա պուլունմալը տըր։ Վէ շակիրտին իշպու մէրագլարընը ույանտըրմանընն չարթ ը մութլաղը վասի' պիր թէտրիսաթ վասըթասըյլէ անընն ֆիքրինի թապի'աթըն վէ ինսանիյէթին միւթէ'ատտիտ մու'ամէլաթըյլէ իխթիլաթտա պուլունտըրմագ տըր։

Հալպու քի զրա'ի, եախոտ թիւճճարի, եախոտ սընա'ի խուսուսի պիր մէքթէպտէ չակիրտ քէնտի արզու վէ մէրագլարընը տար պիր տա"իրէյէ թահտիտ էթմէյէ մէճպուր օլաճագ, ինսանի հայաթ ը 'ասրիյէնին մէտէնի էն գըյմէթտար էսէրլերիյլէ միւնասէպաթ թէ"սիս էթմէքլիքտէն մահրում օլաճագ, վէ գալպճա վէ ֆիքրճէ պայաղը հալտէ գալաճագ տըր։ Հայաթըն սա'իր մէսլէքլերինի թա'գիպ էտէն վաթանտաչլարընա գարչը, անլէրի կէրչէքտէն անլայամայաճաղը վէ հայաթըն մուհիմմ միւնասէպաթընա անլէրին նօգթա ինաղարընտան պագամայաճաղը սէպէպտէն, թէվէճճիւհքեարանէ պիր մու'ամէլէ կէօսթէրէմէյէճէք տիր, վէլհասլ տէյէրլի պիր հէմշէհրի օլամայաճագ տըր։

Թա'լիմ ու թէրպիյէ մահզա չակիրտին թէ'այեիւշ ի աթիսինի թէ"մինէ պիր ալէթ օլունճա, մա'նա վէ էհէմմիյէթինի զայպ էտէր։ Պիր մէքթէպին թէտրիսաթը՝ չակիրտին միւսթազպէլ սէն'աթը մէնաֆի'ինին իսթիլզամ էթտիյինտէն չօգ զիյատէ վասի' օլմալը տըր։ Էլպէթթէ չակիրտ մահ-

զա քէնտիսինի պիր սէն'աթա հազըրլայան պիր թա'լիմ ալտըզընա քէնտինին տէվրէ ի թահսիլինի փէք չափուգ պէթիրէպիլիր վէ 'ումումի պիր մէքթէպտէ թա'լիմ օլունմազլա եափապիլէճէյինտէն տահա սուհուլէթլէ քէնտինին պու վէճհլէ ալմըշ օլտըզը թա'լիմի մատտի սուրէթտէ տէրհալ սէմէրէտար էտէպիլիր, լաքին պու թագտիրտէ քէնտիսինին զայ'աթը նիսպէթ գապուլէ թմէզ տէրէճէտէ պէօյիւք օլուր։ Զիրա օ հայաթըն էն 'ալի վէ էն ճէլիլ նի'մէթլէրինին զէվգինի չըգարմագ իգթիտարընտան մահրում օլուր, տիւնեանընն էն վասի' մէնաֆի' վէ մու'ամէլաթընտան պիպէհրէ գալըր, վէ իճթիմա'ի վէ [illegible]սիյասի հարաքեաթ ը մուհիմմէյէ գարշը գայտսըզ օլուր։ Պու կիպի տար պիր հայաթլա եաշայան չիֆթճիլէր, թաճիրլէր եախօտ սէն'աթքեարլար հազըրլամագ թա'լիմ ու թէրպիյէճէ իթթիխազ օլունապիլէճէք էն քիւթահպինանէ պիր մէսլէք տիր։ Վագա'ա պու կիպի պիր մէսլէք' ասար ը էվվէլիյէսիյլէ օլ ճէմա'աթը 'աշգ ու չէվգէ կէթիրէպիլիր իսէ տէ, միւսթագպէլէ մախսուս սէմէրէլէրի հիչ չիւպհէ եօգ քի, միլի էվսաֆըմզ իւզէրինէ զայէթ զայր ի միւսա'իտ պիր թէ"սիր իճրա էտէր, իճթիմա'ի հայաթըն իսլահընը զայէթլէ իզրար էյլէր վէ մուխթէլիֆ մէսլէք վէ մէշզուլիյէթլէրի թա'գիպ էտէն զիւմրէլէր արասընտաքի սընֆճա թէֆրիգայը թէշտիտ էտէր։

Խուսուսի ֆէնն մէքթէպլէրի պիզզարուրէ չակիրտին քէնտինին հայաթ իշինի ինթիխապ էթմէք տա'իրէսինի թահտիտ էտէր քի, պու չէյ զայր ի միւլթէզէմ օլուպ, ճէմա'աթըն էն 'ալի մէնաֆի'ինէ մուխալիֆ տիր։ Քիմ տէմիշ քի չիֆթճինին էվլատը քէնտի փէտէրինին սէն'աթընա տէվամ էթմէյէ պօրճլու տըր։ Քիմ տէմիշ քի, պիր չէհրինին էվլատը քէնտի հայաթընը իշինի չէհրտէ ինթիխապ էտէճէք վէ քէնտինին մա'իշէթինի հիչ պիր զէման թօփրաղը իշլէմէքլէ էլէ կէչիրմէք ֆուրսաթընա նա'իլ օլմայաճագ տըր։ Պիր ֆէրտի մէքթէպ թա'լիմ ու թէրպիյէսի վասթասըյլա եալընըզ պիր սէն'աթ էօյրէնմէք իգթիտարընա մալիք էտիպ, անը քէնտինին գապիլիյէթ վէ էմէլէրինէ էն զիյատէ մուվաֆըգ կէլէն պիր սէն'աթ ինթիխապ էթմէքլիք հագգընտան մահրում պրագմագլըգ, օլ ֆէրտին հայաթընա գարշը էն պէօյիւք պիր հագգսըզլըգ օլուր։ Պիր մէքթէպին թա'լիմ ու թէրպիյէսինին հէտէֆ ի մագսուտը չօգ թարաֆը պիր փրօկրամ վասթասըյլա ֆէրտին հաքիմ գապիլիյէթլէրինի արայըպ պուլմագ, վէ անլէրի իգթիտար մագամընտա մէյտանա չըգարարագ, ումուր ը հայաթիյէտէ սէմէրէտար գըլմագ տըր։ Վէ խուսուսի ֆէնն մէքթէպլէրի քէնտիլէրին տար վէ պիր թարաֆը փրօկրամլարըյլէ չակիրտին պիր չօգ մէյլ ու արզուլարընը սէվգ ի թապի'աթ նէվ'ինտէն պիր թագըմ չէտիտ մէյլէրինի պիրլէշտիրիրլէր, պիւթիւն փարլագ իմքեանլար 'ալէմլէրինի մահվ ու իզալէ էտէրլէր։ Պու կիպի պիր թարաֆը թա'լիմ ու թէրպիյէ պիր չօգ իսթի'տաա վէ գապիլիյէթլէրին էօլիւմիւ օլուր, միլլէթի քէնտինին միւսթա'իտ էվլատլարընտան չօղընընն միւթէմէտտինանէ զըյմէթտար մահսուլլարընտան մահրում պրագըր, վէ ախլագ ը միլլիյէյի ֆագիրլէշտիրիր։ Գուտրէթ ի իխթիսասիյէ հէր միլլէթ իշիւն արզուլանաճագ պիր չէյ օլուպ, թէրագգընընն շարթ ը մութլագը տըր։ Լաքին եալընըզ ֆէննէ մախսուս իգթիտար հասլ էթմէնին եէրի ասլա իպթիտաի մէքթէպ տէյիլ տիր, վէ էպէտէն տէ պէօյլէ օլմամալը տըր։

ՄՈՒՀԱՐՐԷՐԱԹ

ՄԻԻԹԷ'ԱԼԻՄ ՐՈՒՀՊԱՆ

Ա-եպոքէրին 23նճիւ նիւմէրօսընտա Վեր. Հ. Մ. Ալէն Ինճիլի քիլիսէլէր հագգընտա եազտըզը պիր պէնտտէ փէք էհէմմ պիր մատտէտէն պահս էտիպ' Ինճիլի քիլիսէլէր իչիւն միւթէ'ալիմ մէ"մուրիյնի բուհանիյէ հազըրլամագ վէ պու մագսէտին հուսուլինէ խատիմ եիւքսէք վէ հէր ճիհէթլէ միւքէմմել պիր 'իլմ ի իլահի մէքթէպի թէ"սիս էթմէք լիւզումընը թէ'քիտ էթմէքտէ իտի։ Միւհթերէմ միւ'էլլիֆ էֆէնտինին էֆքեարը տօղրու օլտըզը գատտար տա մուֆիտ օլուր իտի, էկէր Ամերիգալը ճէօմէրտ պիր միլեօնէրին եախօտ պիր թագըմ սահիպի սէրվէթ ղէվաթընը սէխավէթլէրիյլէ տէ մէվզը'ի իճրայա գօնուլմըշ օլսալար իտի։ Իշպու պէնտտէ Քիլիսէլէրին նէշվ ու նէմասը պու կիւն քէնտի բուհանի մէ"մուրլարընա մէրպութ տըր, եօլլու իտտի'ա չայան ը տիգգաթ օլուպ՝ Երմէնի քիլիսէսինին տէ իսլահ վէ նէշվ ու նէմասը պապընտա հայաթի պիր մէս'էլէյի օգչամագտա տըր։ Պիր հիւքիւմէթտէ օլտըզը կիպի, քիլիսէտէ տախի միւթէ'ալիմ մէ"մուրիյնին պէօյիւք խըզմէթի օլտըզընը քիմսէ ինքեար էտէմէզ։ Էն էյի նիզամ վէ էսասլար մէ"մուրիյնին ճէհալէթ վէ զէլալէթի եիւզիւնտէն չայան ը իսթիհզա ահվալա պատի օլապիլիր։ Պիլ'աքս, 'ասրըն մուզթազիյաթ վէ վազիֆէլէրինին պիլկիսինէ մուվաֆըգ սուրէթտէ հազըրլանմըշ մէ"մուրիյնի իսէ սու'ի իտարէ վէ նիզամաթընը իսլահընա սէպէպ օլուրլար։ Պու անլայըշլա տիւչիւնիւլէճէք օլուր իսէ՝ Երմէնի քիլիսէսինին գա-

տիմ բուհպանլարը չիմտիքիլերտէն բուպար օ-լընմազ տէրէճէտէ կէնիչ ֆիքրլի վէ 'ամէլի ատէմ-լէր օլմուչլար տըր։ Էրմէնի քիլիսէսինին հայա-թընտա՝ ահվալ ը հազըրէ մուգթազիյաթընա գարչը էօյլէ տէրին պիր ճէհալէթտէ պուլունըյօրըզ քի, իսթէմէյէրէք պու ճէմա'աթա քիլիսէ լազը՞մ մը, եօգ իսէ տէյի՞լ մի տէյիւ սիւ"ալա մէճպուր օլու-յօրըզ։ Շիւպհէ եօգ տըր քի պու սիւ"ալա հիչ պիր Էրմէնի Խայըր, տէյիւ ճէվապ վէրէմէզ. չիւնքի մուֆ-րիթ կուսակցականլար պիլէ քէնտի թա'լիմաթլարընը նէչր էթմէք իւզրէ քիլիսէյէ իլթիճա էտիյօրլար։ Էկէր քիլիսէ Էրմէնի միլլէթի իչիւն զարուրի իսէ օնու նի՞չիւն պու հալինտէ պրագալըմ, նի՞չիւն միւգ-թէտիր վէ միւթէ'ալլիմ բուհպանլար հազըրլամա-յալըմ։ Էրմէնի քիլիսէսինին բէսմի իլք միւ"էսսի-սի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչին իլք իչի լայըգլը վէ միւթէ'ալլիմ բուհանիլէր հազըրլամագ օլտու, վէ 'աճա"իպ պիր կէնիչ ֆիքրլիլիքլէ Էրմէնի քիլի-սէսինի թէչքիլ էթմէք վէ Խրիսթիյանլըղը Էրմէ-նիլէր արասընտա վա'զ էթմէք խուսուսընտա եար-տըմ էթսինլէր իչիւն հաթթա Բում վէ Սիւրեանի բուհպանլար տա'վէթ էթտի։ Մեծն Ներսէս, Լու-սաւորչին տէյէրլի խալէֆի, տէյիլ քի սալթ էճ-նէպի բուհպանլար իսթիխտամ էթտի, իլլա Էրմէնի միւթէ'ալլիմ բուհպանլար թէտարիք էթմէք իւզրէ պիր չօգ մէքթէպլէր թէ"սիս էթտի։ Սիւրեանի Դանիէլ, Սիւրեանի Շաղիտա, Բում Եպիփան եիւզլէրճէ վէ պինլէրճէ բուհպանլար հազըրլատը-լար։ Մեծն Ներսէսին էյամընտա Էրմէնի քիլիսէ-սինտէ Խրիսթիյանլըգ ճիտտի պիր 'էօմրէ թէհավ-վիւլ էյլէտի, վէ բուհպանլար Ինճիլի թա'լիմտէն մա'տա՝ Խրիսթիյանլըղըն տա պէչէրիյէթին իֆլահ ու իսլահընա խատիմ պիր տին օլտըղընը տահա նիմ փութփէրէսթ էհալիյէ կէօսթէրէպիլտիլէր։ Մեծն Սահակ տախի քէնտի սէլէֆլէրինին էօրնէյինէ իմ-թիսալէն իճապաթ ը զէմանիյէյէ քեամիլէն վա-գըֆ օլարագ վագթընըն մէտէնիյէթտէ էն իլէրի մէրքէզլէրինէ, Ուրֆա, Իսքէնտէրիյէ, Բօմա, Ա-թինա վէ Իսթանպօլա Էրմէնի թալէպէլէր կէօնտէր-տի։ Պիզ պիզիմ ալթուն 'ասրըմըզը (Ոսկեդար), թարիխիմիզի, քիթապէթիմիզի օլ 'իլմ ու 'իրֆան հէյքէլլէրինէ կէօնտէրիլէն թալէպէյէ պօրճլու իզ։ Էրմէնիլէր փօլիթիքի ճիհէթլէ քէսպ ի զա'աֆ է-տիպ 'Աճէմ եա Բիւզանդիոնլուլար իլէ գարըշմագ թէհլիքէսինտէ օլտուգլարը սըրատա՝ միւթէ'ալլիմ բուհպանլար վազիֆէչինասլըգ իրթիֆա'լարընտան միլլէթին մուհաֆազա ի մէվճուտիյէթինէ եօլ ա-չապիլտիլէր։ Գուրուն ը վիւսթանըն զուլմէթին-տէ պիլէ Էրմէնի քիլիսէսի միւթէ'ալլիմ բուհպան-լար թէտարիք էթմէք խուսուսընտա էլինտէն կէ-լէնի տիրիզ էթմէմիչ տիր։ Սեւան, Դրազարկ, Սանահին, Տաթև վանքլարը, վէ վագթընըն էն մա'բուֆ բուհպանլարընըն օ վանքլարըն բուհանի մէքթէպլէրինտէն նէչ"էթ էթտիյի ճիւմլէյէ մա'-լիւմ պիր քէյֆիյէթ տիր։ Ամմա Եէնի 'Ասրտա Էրմէնի քիլիսէսի վագթըն իճապաթընըն իր-թիֆա'լարընտա տուրամատը վէ Էվրօփա 'իլմ ու մէ'արիֆինտէն միւթէ"էսսիր օլարագ իլէրի կիտէ-մէտի։ Օ անճագ գուրուն ը վիւսթա նէչվ ու նէ-մասընտա գալապիլտի։ Պիզիմ գատիմ քիլիսէ փէ-տէրլէրի վագթըն անլայըշընա կէօրէ քիլիսէյէ հէր նէվ'ի իսլահաթ կիրտիրտիլէր։ Ամմա 'Ասր ը ճէ-տիտ փէտէրլէրի օնլարըն պու էմանէթինի տիգ-գաթլա սագլայարագ օնլարա իմթիսալ էթմիչ օ-լուրլար զանն էթտիլէր։ Պիզ գատիմ փէտէրլէրէ իմթիսալէն քիլիսէյի մուհիթին մուգթազիյաթընա թաթպիգ էտէրէք, օնու ճէմա'աթա պիր մէնպա' ը սա'ատէթ էտէճէք եէրտէ, վագթընտան կէրի գալ-տըգ, վէ քիլիսէյի սայքի թաչ քէսիլմիչ պիր հալէ կէթիրէրէք միւթէգատտիմ ճէմա'աթտան ուզագ-լաչտըրտըգ։ Էջմիածին, Արմաչ վէ Երուսաղէմտէ բուհանի մէքթէպլէր թէ"սիս էթտիք իսէ տէ, օն-լար տա պէլլի պիր բուհանի խասսիյէթտէն մահ-բում օլուպ՝ հալ ը հազըր 'իլմինին մաթլուպաթը-նա քեամիլէն մուվաֆըգ պիր տէրէճէյէ կէլէմէ-տիլէր, էլան տէյէպիլիրիզ քի, «լայըգլը բուհանիլէր հազըրլամագ իչիւն հիչ պիր սէմինէրիմիզ եօգ տըր։» Շիմտի խայալ էտինիզ էօյլէ պիր քիլիսէ քի 'իլմ ի իլահիյաթըն հալ ը հազըր թէգատտիւմլէրինտէն պիխապէր տիր. խայալ էտինիզ պիւթիւն պիր սիլսիլէ ի մէրաթիպ ի բուհանիյէ քի Խրիսթիյան-լըղըն նէ՞ կիպի ախլագի, ֆիզիգի, ֆէլսէֆի վէ զայրի նազարիյաթ իլէ օղրաչմագտա իտիյինտէն պիխապէր օլուպ՝ իլէրի կէլմիչ ճէմա'աթ էֆրատը-նա պու ճիհէթտէն հիչ պիր զանա'աթ վէրէմէզ։ Իմտի լազըմ տէյի՞լ մի քի պէօյլէ պիր քիլիսէ միւ-թէ'ալլիմ վէ իհթիյաճաթ ը հազըրէյէ եարայըշլը բուհանիլէր հազըրլամագ իչիւն տահա զիյատէ սարֆ ը զայրէթ էթսին։ Էկէր Էրմէնի քիլիսէսի գաթլ ը նէֆս թարիգինի թութմայըպ՝ քէնտի պէօ-յիւք բուհանի փէտէրլէրինէ, Լուսաւորիչլէրէ, Ներսէսլէրէ, Սահակլարա իմթիսալ էթմէք վէ ան-լէրին բուհունը թաչըմագ իսթէր իսէ, պիր տա-գիգէ պիլէ զայ' էթմէզտէն միւթէ'ալլիմ բուհանի-լէր հազըրլամաղա վէ Խրիսթիյանլըղը 'ամէլի հա-յաթա թահվիլ էթմէյէ պաչլամալը տըր։

Հ. ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆ

ԷՅԻ ԱՏԷՄԼԷՐԻՆ ՀՈՒԶՈՒՐԸ

1.

Թապի'աթըն գուվվեթլերի քենտի հուզուր վէ թէ"սիրլերինի տա"իմ իւլ Էվգաթ քենտիլեր իլէ պիրլիքտէ թաշըրլար։ Շէմս՝ վասի' մըգտարտա հերարէթ վէ նուր ֆըշգըրըր։ Էսէն լաթիֆ սապահ բիւզկեարլարը՝ սէմամըզտան պուլութլարը վէ սիմամըզտան հերարէթի տէֆ' ու իզալէ էտէրլեր։ Գարէնֆիլլերին վէ եասէմինլերին հուզուրու իսէ քենտի հաճմլարընտան հատտսըզ տէրէճէտէ 'ազիմ տիր։ Էյի ատէմլեր իչիւն տախի քէյֆիյէթ 'այնի տիր։ Հէր էյի ատէմին քենտիսինէ մախսուս պիր 'էօմր բա"ինասը վար տըր։ Էյի ատէմլեր տիւնեամըզա կէլիրլեր իսէ՝ օ զէման պիզիմ իգլիմիմիզ թէպտիլ օլուր։ Անլէրին հուզուրու պիզի կիւզէլ պիր հիքեայէ կիպի սիհրլեր։ Շէճի' պիր սէր'ասքեր կիպի իրչատ էտէր։ Սէմավի պիր վահի կիպի մէֆթուն գըլար։

Եէր եիւզիւնտէ չէրր ու ֆէսատըն մէվճուտիյէթի 'աղէմ պիր էմր ի վագը' տըր։ Անը քի՞մ ինքեար էտէ պիլիր։ Շու տիւնեա տիքենլեր, մահրումիյէթլեր, ենվա'ի ճէֆա վէ վէլվէլէլեր տիւնեասը տէյի՞լ մի տիր։ Զէման ը մազինին մուհարէպէ մէյտանլարը վէ էպէտի խարապալարը, թա'ունլարը վէ զէլզէլէլերի պու տէհշէթլի հագիգաթը թէսպիթ վէ թէ"յիտ է՞թմէյօրլար մը։ Պու հագիգաթ պիզէ հէր կիւնքի աճը թէճրիպէ ի չախսիյէմիզլէ վասըլ օ՞լմայօր մը։ Հալպու քի պիր զէման վար իտի քի անտէ պու 'ալէմ պէօյլէ տէյիլ իտի։ Պու 'ալէմին հայաթը պիր պաղչէ հայաթը իտի։ Պաղչէյէ մախսուս հէր նէվ' սա'ատէթ վէ հիւսն եէնի ինսանըն եէվմի հիսսէ վէ նասիպի իտի։ Վէ լաքին նասըլ իսէ կիւնլերտէ պիր կիւն պիր թագըմ չէրիր բուհլար 'ալէմ ու ճիհանըն նամալ'իւմ հուտուտլարընտան ուչուպ կէլէրէք պու ճէլիլ պաղչէ իւզէրինէ թէգարրիւր էթտիլեր։ Օրատա պուլունան մա'նէվի կէօյէրճինլերի քենտիլերինէ այարթտըլար։ Իչթէ օ զէման պաղչէնին սիհրի պօղուլտու։ Արգատտչ մէլէքլեր արթըգ գարագօլ մէլէքլեր հէյ"էթինի ալտըլար։ Հէման օլ եէվմի նէսիմտէն պաշլայարագ տիւնեանըն իչի արթըգ ագընթըյա գարչը քիւրէք չէքմէք օլտու։ Վալիտէսինի զայպ էթտիյի իչիւն աղլայըպ ֆիղան էտէն պիր չօճուգ կիպի, տիւշմիւշ ինսան տախի զայ' էթտիյի պաղչէնին գափուսը եանընտա օթուրմըշ, վէ զայպ էթտիյի Ալլահ իչիւն աղլայըպ ֆիղան էտիյօր իտի։

Վէ լաքին զաթը վէ ճէվհէրի մուհապպէթ օլան Ալլահ՝ չու աղլայըշ վէ ֆիղանա թէհամմիւլ էտէմէզ իտի։ Ինսանըն տիւշիւշիւ իւզէրինէ սէմատա վուգու' պուլան սիւքիւնէթ՝ հայրէթ սիւքիւնէթի տէյիլ, իլլա Թէրթիպ սիւքիւնէթի իտի։ Ինսանը թէքրարէն Ալլահա ի'ատէ էթմէք իչիւն Սէմավի փարլամէնթօ թէճէմմիւ' էտիյօր իտի։ Էնճամ թէճէմմիւ' պիթտի։ Նէվ' ի պէնի պէչէր իչիւն եէնի պիր խէլաս թարիգի աչըլտը։ Կէօրիւնիւյօր քի օլ թէճէմմիւ'տէ էտիլէն գարարըն պիր գըսմը տա չու սէֆիլ ինսան ճինսինին էյի ատէմլեր վասըթասըյլա Ալլահա ի'ատէ օլունմասը իտի։

Իմտի էօյլէ իսէ էյի ատէմլերտէ կէօրտիւյիւմիւզ 'ազիմ գուվվէթ, միւ"էսսիր հուզուր, տէրին իման, սարսըլմազ ճէսարէթ, եօրուլմազ վագֆը նէֆս վէ էօլչիւլմէզ թէվազու' պիզի տիւչարը հայրէթ էթմէսին։ Զիրա սէմանըն իգլիմինտէ եէթիշէն աղաճլար պէօյլէ մուգատտէս վէ մէյվէտար օլուրլար։ Պէլի, անլէրին եափրագլարը չու սըթմալը տիւնեանըն չիֆասը իչիւն տիր։

Պիր տէ անլէրին տիւնեայա կէլմէլէրինէ պագ։ Նէ՞ թէվազու' վէ նէ՞ սիւքիւնէթ իլէ կէլիրլեր։ Հիչ պիր չամաթա վէ վէլվէլէ գօփարմազլար։ Նըսֆ իւլ լէյլտէ չիչէքլերին զարիֆ եափրագլարը իւզէրինէ էնէն սէսսիզ չիհ միսալի ինսան ճինսի իւզէրինէ էնէրլեր։ Անլէրին էն պէօյիւյիւ հագգընտա 'ասրլար ագտէմ իրատ օլունան նիւպուվվէթ չու իտի. «Պաղըրմայաճագ վէ նիտա էթմէյէճէք, վէ սէտասընը մէյտանլարտա իչիթտիրմէյէճէք տիր։»

Անլէր տիւնեանըն չէրր ու ֆէսատընտա Ալլահըն ճէլալընը վէ էզէլի միւրատընը կէօրիւրլեր։ Քենտիլերի բէնճիտէ էտէն տիւնեայա՝ «Սիզ պիզէ ֆէնալըգ գաստ էթտինիզ իսէ տէ, Ալլահ անը խայր իչիւն միւրատ էյլէտի,» տէրլեր։ Անլէր չօլ բա"ինատար աղաճլարա պէնզէրլեր քի քենտիլերի քէսէն պալթա իւզէրինէ քենտի բա"ինալարընը պրագըրլար։ Անլէր քենտի նէֆսլերինի տիւնեա ուղրունա գուրպան էտէն հագիգի քեահինլեր տիրլեր։ 'Ազիմ պիր գավմըն հայաթընը թէհտիտ էյլէյէն հէյպէթլի պիր խարապիյէթի կէօրտիւքլերինտէ՝ տէրհալ պուխուրտանլարընը էլլերինէ ալարագ իֆնա էտէն աթէչ օլան Եէհօվանըն հուզուրընա գօչուպ, «Ամմա չիմտի էկէր կիւնահլարընը 'աֆվ էտէր իսէն էթ, եա եօգ իսէ եազտըղըն քիթապընտան պէնի մահվ էյլէ,» տէյէրէք Եէհօվայը եէրէ էնտիրմէյէ զայրէթ էտէրլեր։ Չէք-

տիքլէրի աղբր սիթէմ վէ հագարէթ եիւզիւնտէն արատա պիր Ալլահըն թախթը հուզուրընա գօշուպ ճան աճըսը իլէ, «Եա Բապպ էյիլիյէ մուգապիլ քէմլիք էտիլի՞ր մի,» տէյէրէք տէրտլէրինի տէօքէրլէր իսէ տէ. երթէսի կիւն պագ քի տիւշմէնլէրինին արասընա տիւշմիւշլէր վէ «գավմըն գըղընըն հէլաքընտան տօլայը կէօզլէրիմ կէօզ եաշընտան պօզուլտու,» տէյէրէք աճը աճը ֆիղան էտիյօրլար։

ԱԳՉԷ ՀԱՏՏ Ը ԶԱԹԸՆՏԱ ՄՈՒԽԻԼԼԻ ՍԱ'ԱՏԷ՞Թ ՄԻ ՏԻՐ

(Յ. Վ. Մուրատեան Լարնագա)

3.

Պիզ 'ատի էօլիւմլիւլէր, եա'նի ագշամ սապահ քիլիսէնրն քիլիմլէրինի թէփէլէմէյէ 'ատէթ էթմիշ օլանլար, պու անի հէյէճան թէ"սիրի ալթընտա մինպէրտէն եա տու'ա մէճլիսի քիւրսիւլէրինտէն ֆըրլատըլան հէր նէվ' իտտի'ալարա գուզու կիպի տինլէմէյէ (մատամ քի գափուտան չըգտըղըմըզ կիպի ունութմաղա վէ ֆարգլը եաշամաղա սէրպէսթ իզ) ալըշմըշ ըզ. լաքին կէօրիւնիւր քի պիզ պաշգա պիր սընֆ էհալիյի տահա հիսապա ալմալըյըզ, եա'նի անլէր քի 'ալէնէն Խրիսթիյանլըղը գատիր էթմէզլէր, էօյլէ պիր սընֆ քի Ալլահ նասըլսա անլէրին բուհանի թէշքիլաթընա հիսսիյաթ 'ունսուրընը պիր ազ էքսիքճէ վէ տիւշիւնմէք 'իւնսիւրիւնիւ պիր ազ զիյատէճէ գօմուշ, ֆիքրլէր քի սուրի իտտի'ալար իլէ գանմազլար, իլլա թէֆթիշ թէհարրի, վէ թահլիլ վէ անտէն սօնրա հիւքմ էթմէյէ ալըշմըշ տըրլար։ Պիզէ կէլիր քի Խրիսթիյանլըղըն իտտի'ալարը պու սօղուգ մանթըգի, սայքի մաքինա թէմամիյէթիյլէ տիւշիւնէն վէ իշլէյէն սընֆըն անլայըպ գապուլ էտէճէյինտէն իւսթիւն տէյիլ տիր։ Պունուն իչիւն իսէ պիր չարթ լազըմ— միւ'թէտիլ լիսան, պօլամատը իտտի'ալարտան իհթիրազ, 'իլմի թէմամիյէթէ տիգգաթ։

Պու մէս"էլէ պիր նօգթա տահա ֆիքրիմէ իխթար էտիյօր։ Կիրակի մէքթէպի խօճասը օլմագ նէ՞ գատար մէս"ուլիյէթլի պիր իշ տիր։ 'Աշգ ու իշթիհասընտան պօլ պօլ աթարքէն վէ հէր քէս կէրմիյէթ վէ պէլաղաթընա հայրան գալմագտա տէյիւ տիւշիւնիւրքէն սէնին շու հալինէ աճընանլար տա պուլունա պիլիր իտիյինի ունութմա։ Պու կիւն շամաթալը սէս վէ շա'շա'ալը հարէքէթլէր իլէ սամի'ուն իւզէրինէ թէ"սիր էթմէք 'ասրը կէչմէք իւզրէ տիր. հէր նէ գատար չաղըլըպ պաղըրմայը պէլաղէթ վէ կէօզ այըրմայը ճիտտիյէթ վէ կէրմիյէթ գանն էտէն սաֆտէրունլար թէքմիլէն տիւքէնմէմիշ իսէ տէ, էքսէրիյէթ տահա զիյատէ բահաթ պիր փէրտէ վէ միւ'թէտիլ լիսան իլէ, հէյէճանսըզ ամմա մանթըգ վէ պուրհան գուվվէթի իլէ իտարէ ի քէլամ էթմէյի պիլէն վէ եիւրէքլէրի գապարթմագտան զիյատէ ֆիքրլէրի իլզամ էտէն վա'ըզ վէ մու'ալլիմլէր արայօրլար։ Պունուն իչիւն իսէ էյի տիւշիւնմէք, կէնիշ տիւշիւնմէք, մատտէնի էթրաֆլըճա միւթալա'ա էթմէք, գապիլ ի ի'թիրազ նօգթալարը էյի կէօրմէք վէ իտտի'ալարընա տիգգաթ էթմէք, վէ էլպէթթէ ճիւմլէսինին մաֆէվգինտէ վէ վէրասընտա հագիգի հիլմիյէթ վէ թէվազու' վէ տու'աքեար պիր 'էօմր չարթ ը մութլագ տըր։

ՍՕՆ

ԱՆՏԷՐՈՒՆ

Մար'աշ սանճաղը վէ Կէօքսիւն գազասընա մէնսուպ՝ Ատանա վիլայէթինէ մէրպութ Գարս գազասը իլէ հէմ հուտուտ պիր նահիյէ տիր։

Պուրասը 42 սէնէ միւթէմատիյէն մէրքէզի գազա իքէն 3 սէնէ ագտէմ պա իրատէ ի սէնիյէ մէրքէզ ի գազա Կէօքսիւնէ նազլ էտիլիպ, պուրասը նահիյէ օլմուշ տըր։

Իւչ սէնէտէն պէրու Անտէրուն էհալիսի միւմքին իսէ պուրասընըն պէթէքրար եախօտ 'արիյէթէն պիր գա"իմմագամլըգ մագարրը վէ մէրքէզի գազա օլմասը իչիւն իճապ էտէն մագամաթա պա մազպաթա միւրաճա'աթլարտա պուլունմագտա տըրլար։

Եագընլարտա Հալէպ վալի ի վալաչանըմըզ հազրէթլէրի Մար'աշ, Զէյթուն Կէօքսիւն վէ Ալպուսթանա օլան զիյարէթ վէ թէշրիֆլէրինտէ պու պապտէ էտիլէն իսթիզանա «Մէսէլէնիզ 'արզտան թէշքիլաթ գօմիսիօնընա իհալէ էտիլտի։ Ինշալլահ եագընլարտա իրատէյէ իգթիրան պույրուլուր» տէյիւ թէպչիր պույուրմըշլար տըր։

Անտէրուն էհալիմիզ «Էնտէրուն» (էն իչ տա"իրէ) նամը իլէ միւֆթէխիր իսէ տէ, պանա կէլիր քի Անտէրուն Էրմէնիճէ մա'նասը սահիպսիզ վէ եա տա Անտարուն (օրմանլըգ) մա'նասընտա օլմագ կէրէք տիր։ Վէ հիչ տէյիլ իսէ պու սօնրաքի մա'նայա լիյագաթ վէ իսթիհգագը վար տըր։

Պու նահիյէնին իսմի Էրմէնիճէտէն գալմա օլտըղը չու էմսալտէն թաստիգ էտիլէ պիլիր։

Մէս. իչինտէ ուֆագ պիր գալ'ասը պուլունան Հաշտըրին (մուահէտէ էթտիլէր) գալ'ա վէ գարիյէսի. վէ իչինտէ հալա ճէսիմ պիր վանք խարապա վէ էսէրի պուլունան մահալա Ֆէնք իսմի վէրիլտիյի կիպի, Լևոնըն սօն տէֆ'ա թութուլուպ պաղլանարագ Մըսըրա մէնֆիէն կէօթիւրիւլմիւշ օլտըղը Մէյրիմչիլ գալ'ա գուրպինտէ քեա"ին գարիյէ տախի Կապան նամը իլէ մա'րուֆ տըր։ Վէ Անտարուն մա'նասընը հա"իզ օլտուղունը թէքիտ իչիւն պուրալարճա 'ալէլ 'ումում ճարի օլան չու իպարէյի զիքր իլէ իքթիֆա էտէրիզ։ «Պէրէքէթ վէրսին Անտըրընըն չալըլարընա էսվապլը (պա'զէնտէ սագօլը) կիրտիմ էսվապսըզ չըգտըմ։» Պուրասընըն ահվալընը պէյան իչիւն իսթի'մալ էտիլէն պիր թա'պիր տէ չու տըր. «Թա'ամլարը գահվէ ալթը, տէյիրմէնլիքլէրի քէլէթէ, թարլալարը հօփուր, եաղմուրլարը զօփուր (սիս վէ տիւման) եօլլարը սէնկիր իլէ սըրթ, եէտիքլէրի փէլիտ իլէ մուրտ (համպլըզ), լաֆլարը տա ճարթ իլէ ճուրթ տըր։»

Պու վասի' օրման տէնիզինին չիմալի վէ եայլա գըսմը օլան Կապան ճիհէթի էրզ, մէզտէքի արտըճ վէ չամ աղաճլարը իլէ մէսթուր օլտըղը կիպի, ճէնուպի գըսմը տա սէհիլ օլմասը իլէ պէրապէր եապանի էլմա, արմուտ, քիրազ (գըզըլճըգ) քիւլլիյէթլէ պէրէլի զէյթուն վէ տութ աղաճլարը, ղար (տէֆնէ) մուրտ (մէրսին) մէչէ վէ ղայրիհա էշճար իլէ մէմլու տըր։

Նահիյէմիզ էհալիսի օրմանլար մէյանէսինտէ նատիր պուլունան թարլալարընա, պուղտայ, արփա, տարը, կիլկիլ, ճազիրէ, փամուգ, սուսամ վէ փիրինճ էքիպ պիչէրլէր։ Գըսմը քիւլլիսի իսէ չօպանճըլըգլէ մէչղուլ տըրլար։ Մահալ ու մէվգի'ի վէ ապ ու հավասընըն իգթիզասընտան օթ վէ չայըրը պօլ օլուպ, օլ նիսպէթտէ աթ, գըսրագ, ինէք, էօքիւզ, ճամուս վէ հայվանաթը էհլիյէ չօգ վէ ա'լա սուրէթլէ եէթիշտիրիլիր։ Վասի' օրմանլարտա քէսրէթլէ չագալ, եապանի տօնուզ, այը, գապլան վէ սա"իր փօսթ հայվանլարը պուլունըր։ Օրմանլար մէյանէսինտէ արասըրա դատիմ գալ'ա, մանասթըր վէ քիլիսէ խարապէ էսէրլէրինէ թէսատիւֆ օլունուր. մէս. Հաշտըրին, Ազղըտ, Մէյրէմչիլ վէ ղայրիհա գալ'ալար, մանասթըր վէ քիլիսէ էսէրլէրինտէն մէչհուրլարը տախի Սումագլը, Ղաստալ՝ վէ Անաճըգ նամ գարիյէլէրինտէ օլանլարը տըրլար։

Անաճըգ գալ'ա եախօտ քիլիսէսի՝ Անաճըգ նամ Խրիսթիյան գարիյէսի գուրպինտէ վագը' օլուպ, թուլէն 120, 'արզէն 85 վէ եիւքսէքլիյի 70–80 գատէմ ճէսիմ վէ քեարկիր վէ հալա մազպութ պիր պինա տըր։ Ճիհէթի չարգիյէսինտէ իւչ 'ատէտ խորանլարը իլէ չիմալ վէ ճէնուպ ճիհէթլէրինտէ պուլունան աւանդատունլար օրասընըն պիր ճէսիմ քիլիսէ իտիյինի պէյան էթտիյի կիպի, ղարպ ճիհէթինտէ օլան ճէսիմ գափուտան իչէրի կիրիլտիյի կիպի սաղ ճիհէթինէ տօղրու 80 պասամագլը պիր թաչ նէրտիպանտան իւսթ թապագասընա չըգըլըր։ Պու իւսթ թապագանըն տիվար վէ փէնճէրէ էսէրլէրինէ նազարէն ալթ գաթը ճէսիմ պիր քիլիսէ օլտըղը կիպի իւսթ թապագասը տա Յովհան Ոսկեբերան եախօտ տիկէր մէտրէսէվիլէր զէմանընտա մէչհուր մէտրէսէլէրտէն պիրի օլմալը իտի։ Վէլհասըլ պու պինա կէօրմէյի վէ զիյարէթ էթմէյի տէյէր էսէրլէրտէն տիր։

Պու նահիյէ օրմանլըգ օլմասը հասէպի իլէ եաղմուրա չօգ իհթիյաճը եօգ տըր, զիրա զօփուր թա'պիր օլունան սիս վէ տիւմանլը հավասը իլէ չիհի, պինա"էն 'ալէյհ բութուպէթի էքսիք օլմազ։ Պիր գաչ հաֆթա էվվէլ Մար'աշտա մուգիմ 'իսմէթլու Միս Սէմընտըն մաթլուպը իլէ պիր գաչ եէթիմլէր պուլմագ իւզրէ պու նահիյէյի պիր տէֆ'ա տահա տօլաչմազա ֆուրսաթըմ օլուպ 'աճա"իպ վէ տէհչէթլի օրմանլար արասընտա բասթ կէլտիյիմ օվաճըգլարտա կէօրտիւյիւմ էքինլէրի մէմլէքէթին հավասը իգթիզասընտան օլմագ իւզէրէ իքի մահ տիւզիւյէ տէվամ էյլէյէն չէտիտ եաղմուրլարտան պիր տէրէճէյէ գատար միւթէզարրիր վէ մէրիզ պուլտում իսէ տէ, սօն տէրէճէտէ վէ թէհլիքէլի օլմատըղընա սէվինիրիմ։

Ֆագաթ Նիւրփէթ, Ճամըզլըգ եա հէման պիր գաչ գարիյէլէրին 200 գատար էքինլէրինին տէհչէթլի տօլու ֆուրթունա վէ աֆաթը իլէ մահվ ու թէլէֆ օլտուղունը կէօրմէք աճըգլը վէ փէք ճիյէրսուզ պիր մէնզարէ տիր։

1910. Յունիս 10 Թ. ԳԷՈՐԳ ՄՆՉԻՐԵԱՆ

ՇՈՒՈՒՆԱԹ Ը ՍԻՅԱՍԻՅԷ

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

—.—

Պու կիւն Յուլիս 10/23է միւսատրգի 'իյտի միլի օլմասը միւնասէպէթիյլէ Հայտար փաշա փիշկեահրնտա Զաթ ը Շահանէնին հուզուր ը հիւմայունլարընտա իճրասը մուգարրէր օլան ըէմի կէչիտ զաթէն իճրա էտիլմէքտէ տիր։ — Կիրիտէ Հանիատա պիր զաղինօտա Իսլամլար իլէ Խրիսթիյանլար արասընտա պիր 'արպէտա զուհուր էտէրէք 6 Իսլամ վէ պիր գաչ Խրիսթիյան եարալանմըշ վէ զապըթա մահալլը վագը'այա եէթիշէրէք միւսէպպիպ վէ ֆա'իլլերի տէրտէսթ էթմիշ տիր։ Հիւքիւմէթ ի 'Օսմանիյէ պու հատիսէտէն տոլայը հիչ պիր թէշէպպիւստէ պուլունմայաճագ տը՝ զիրա Կիրիտ մէ'մուրլերի վազիֆէլէրինի պիլիֆա միւշէվվիգլերի տէրտէսթ վէ իսթիճվապ էթմիշ տիր։ Քէզալիք Պապ ը 'Ալի 'ումում Կիրիտ մէս'էլէսի հագգընտա եէնիտէն պիր կէօնէ թէշէպպիւսաթտա պուլունմայարագ վուգու'աթըն ըէվիշ վէ ճէրէյանընը թա'գիպ վէ անա կէօրէ իթթիխազը թէտապիր էյլէյէճէք տիր։ Իդպոմրն մէվսուզէն իսթիխպարընա կէօրէ, Ալմանիա, Ավսթրիա հիւքիւմէթլերի թարաֆընտան մէս'էլէնին տէվլէթ ի 'Օսմանիյէ մէնաֆի'ի մուհաֆազա էտիլմէք շարթըյլէ թէսվիյէսինի քեաֆիլ օլաճագ հէր կէօնէ մուգարրէրաթա պիլա գայտ ու չարթ վազ'ը իմզա էտէճէքլերի խուսուսընտա Պապ ը 'Ալիյէ եէնիտէն թէ'մինաթը գաթ'իյէ վէրիլմիշ տիր։ — Աթինատան պիլտիրիլտիյինէ կէօրէ, տէօրթ տէվլէթլեր Պապ ը 'Ալիյէ, Եունանիսթանը Կիրիտ մէս'էլէսինէ միւտախալէսինտէն տոլայը թագպիհ տեյիլ, իլա միւտախալէ ի մէզքիւրէ հատիսաթ ը վախիմէյի պէրթարաֆ վէ տիւվէլ ի մու'ազզամայը միշքիլաթը ճիտտիյէտէն ազատէ էյլէտիյինտէն տոլայը մէմնուն պուլունտըգլարընը պիլտիրմէյէ գարար վէրմիշլէր տիր։ —Զաթ ը հազրէթ ի Փատիշահի Պահրիյէ գօմանտանը իւնիւֆորմասընը լապիս վէ նիշանը զիշանլարը համիզ պուլունտըգլարը հալտէ թէրսիմ էթտիրտիքլերի եաղը պոյա վէ միւզէյեէն չէրչիվէլի 2 'ատէտ թասվիրի չահանէլէրինտէն պիրիսինի տա"իրէ ի պահրիյէյէ վէ տիկէրինի տէ մէքթէպ ի պահրիյէյէ իհտա պույուրմըշլար տը։ Արնավուտլըգտա սիլահ թօփլանմասը մու'ամէլէսինէ տէվամ էտիլմէքտէ օլուպ եիւզ պինլէրճէ սիլահ թօփլան մըշ տը։ Արասըրա սիլահ թօփլանմասընա մուգավէմէթլեր տախի վուգու' պուլմագտա իսէ տէ, պու կիպի մուգավէմէթլեր չապուճագ պէրթարաֆ վէ միւթէճասիրլերի եա հայեէն եա տա մէյթէն տէրտէսթ էտիլմէքտէ տիրլեր։ Արնավուտլըգտա Փրէզրին սանճաղընընը թահրիր ի նուֆուսընա տախի պէտ ու միւպաշէրէթ օլունմըշ տը։ 122 զայրի Միւսլիմ վէ 18 Միւսլիմ էֆրատ ը ճէտիտէ Իփէքտէն Մէթրօվիցայա սէվգ օլունմըշ տը։ 4,500 լիրա իլէ ինչա օլունաճագ տար իւլ մու'ալլիմինին վազ'ը էսասը ըէսմի փարլագ սուրէթտէ իճրա օլունմըշ տը։ Սատրա'զամ փաշա Օգոստ. իպթիտասընտա Էվրօփատա Մարիէնպատ գափլըճալարընա հարէքէթ էտէճէք տիր։ Սատրա'զամ՝ 'Ատլիյէ նազրը Նէճմէտտին պէյին Էվրօփատան 'ավտէթինտէն սոնրա 'ազիմէթ էտէպիլէճէք տիր։ —Շեյ իւլ Իսլամա Ենճի բիւթպէտէն պիր գըթ'ա Մէճիդիյէ նիշանը իհտա պույուրըլմըշ տը։ — Ալմանիա հիւքիւմէթի նամընա եափըլմագտա օլան Տրէտնօթ սիսթէմինտէ պիր զըրհլընըն Տէվլէթ ի 'Օսմանիյէ հիսապընա իշթիրասը միւզաքէրաթը Սապահրն իսթիխպարընա կէօրէ, իքմալ էտիլմէք իւզրէ տիր։ Պու զըրհլընըն հաճմը իսթի'ապիսի 23 պին թօնէլաթօ օլուպ պէտէլի իշթիրասընը թէշքիլ էտէն 40 միլեօն ֆրանգըն խագանը մախսու'ըն Ալմանիա պանգալարընտա պուլունան 1,800,000 լիրա իլէ մահսուպ էտիլէճէք իմիշ։ — Իդպոմրն մէվսուզէն խապէր ալտըզընա կէօրէ, Տրէտնօթ սիսթէմինտէ 3 սէֆինէ ի հարպիյէ ինչասընա տա"իր Փալմըրա Շէֆ Պէլտէնկ Այրն Ո-ըրֆ նամ Ինկիլթէրրանընն էն մէշհուր պիր ինչա'իյէ տէսթիկեահը թարաֆընտան թագտիմ վէ գօմիսիօն ը մախսուսընճա թասվիպ օլունան լայիհա եագընլարտա մէճլիս ի մախսուսը վիւքէլաճա թէզէքքիւր օլունաճագ տը։ — Փարիստէ պուլունան Ճավիտ պէյէ պիր Ֆրանսըզ սէնտիգասը միւրաճա'աթ էտէրէք, Սամսուն-Սիվաս չմէնտրֆէրինին ինչասընը տէր'իւհտէ էյլէյէճէքլերինի պէյան էթմիշլէր տիր։ —Շէհրիմիզտէ թէշէքքիւլիւնիւ խապէր վէրմիշ օլտըզմըզ ճէմ'իյէթ ի խաֆիյէյէ տա"իր նէշր օլունան ըէսմի պէյանամէտէ տէնիլիյօր քի, էլտէ էտիլէն էսաս փրօկրամլարը միւնտէրիճաթընա վէ պա'զը էշխասընն մազպութ իֆատաթ վէր'թիրաֆաթընա նազարէն, հէր չու'պէսի 1 ըէ"իս վէ 1 քեաթիպ վէ 2 ա'զա վէ 1 սէյեար վէ 1 ֆէտա"իտէն քէզալիք իտարէ ի մէրքէզիյէսի ֆազլաճա սանտրգքեար վէ թահսիլտար վէ 2 սէյեար վէ 1 ֆէտա"իտէն միւրէքքէպ օլմագ վէ հէր հալտէ չու'պէ թէշքիլաթը 6, վէ իտարէ ի մէրքէզիյէ թէշքիլաթը տա 9 քիշիտէն 'իպարէթ պուլունմագ իւզրէ, եա զըյամ ը 'ումումի

վէ եախօտ գապինէ վէ մէճլիս ի մէպ'ուսան ա'զասընտան պա'զըլարըն գաթլ ու իթլաֆը սուրէթլէրիյլէ պիր ինգըլապ վիւճուտէ կէթիրիլէրէք, գապինէնին խիլաֆկիրանտան թէչքիլ վէ մէճլիս ի մէպ'ուսանըն տախի տաղըտըլարագ եէնիտէն ինթիխապ օլունաճագ մէպ'ուսլարտան թէրքիպի վէ իտարէ ի 'էօրֆիյէնին հէման ըէֆ'իյլէ պէրապէր գատրօ խարիճի գալմըչ օլան մէ"մուրիյնին ի'ատէ ի մէ"մուրիյէթլէրի էսասլարընա միւսթէնիտ օլուպ, «Իսլահաթ ը Էսասիյի» 'իւնվանը վէ Շէրիֆ փաշանըն ըիյասէթի թահթընտա խաֆիյէն թէչէքքիւլ էթմիչ տիր։ — Շէհրիմիզտէ պուլունան Խըտիվ հազրէթլէրի նամիզաճ օլտըղընտան հէքիմլէր հէր նէվ' իչթիղալաթը միւշարիլէյհէ մէն' էյլէմիչլէր տիր։ — Քէօյլէրտէ թահսիլտար իչիւն քէօյլիւլէր օտա թէտարիքինէ գանունէն մէճպուր օլմատըգլարընտան, թահսիլտարլարըն օտա քիրասընըն մալ սանտըղընտան թէսվիյէսի լազըմ կէլէճէյինէ չուրա ի տէվլէթճէ գարար վէրիլմիչ տիր։ — Մուսուլ վալիսի Ֆազլը փաշա ահվալ ը սըհհիյէսինտէն տօլայը իսթի'ֆա էթմիչ տիր։ — Շամտա թէ"սիս էտիլէն պուզ ֆապրիգասը եէվմիյէ 15 թօնօ պուզ եէթիշտիրիյօր։ — Պուլկար Էկզարգը Ռումէլիտէ 4 եէնի մէթրօփօլիթլիք թէ"սիսինէ միւսա'ատէ իսթէմիչ իսէ տէ, Պապ ը 'Ալի պէօյլէ մէթրօփօլիթլիքլէր թէ"սիսինէ լիւզում օլուպ օլմատըղը անճագ պիր թահրիրի նուֆուս իճրասընտան սօնրա անլաշըլաճաղընտան, օ զէմանա գատար պէքլէմէքլիյի թավսիյէ էթմիչ տիր։ — Մէճլիս ի մէպ'ուսան ըէ"իսի Ահմէտ Ռիզա պէյ էֆ. թարաֆընտան Ռուս մէճլիս ի մէպ'ուսան ըէ"իսի օլուպ էլեէվմ չէհրիմիզտէ պուլունան Մ. Ղօչգօֆըն չէրէֆինէ պիր էօյլէ զիյաֆէթի վէրիլմիչ տիր։ Իչպու զիյաֆէթտէ Տախիլիյէ նազըրը Թալ'աթ պէյ, Ռուսիա սէֆիրի Մ. Զարիգօֆ մէպ'ուսանտան Խալիլ, Զօհրապ, Փանչէտօրէֆ վէ սա'իրլէր հազըր պուլունմըչլար տըր։ — Ռում Փաթրիգխանէսի ռուհանի վէ ճիսմանի մէճլիսլէրի թօփլանըպ քիլիսէլէր գանունընա տա"իր իճրա ի միւզաքէրաթ վէ պիր փրօկրամ թանզիմ էթմիչլէր տիր։ Փրօկրամտա աթիտէքի մատտէլէր պուլունույօր. (1) Հուգուգը միլէլ վէ պէյն էլ միլէլ 'ահտնամէլէրին Փաթրիգխանէյէ վէրտիյի սէլահիյէթ տա"իրէսինտէ մուհաֆազա ի հուգուգ իչիւն թէտպիրլէր իթթիխազը։ (2) Մէթրէփօլիթխանէլէր իլէ թաչրա Ռում ճէմա'աթլարը «Տիմօեէրօնտիս» մէճլիսլէրինէ խիթապէն պիր գըթ'ա թահրիրաթ ը 'ումումիյէ նէչր էտիլէրէք քիլիսէլէր մէս"էլէսիյլէ Փաթրիգխանէնին չիմտիյէ գատար պու պապտէ վուգու' պուլան մէսա'իսինին իզահը. (3) Պիր խայլի ռուհանի վէ ճիսմանի ա'զատան միւրէքքէպ օլան 'ումումի մէճլիսին իճթիմա'ա տա'վէթի։ (4) Փաթրիգ էֆ. իլէ մա'իյէթինտէ պուլունան հէյ'էթլէրին իսթի'ֆասը։ (6) Քիլիսէլէրին գափանմասը։ — Ալմանիատա իճրա օլունաճագ մանօվրալարտա հազըր պուլունմագ իւզրէ Ձնճի օրտու գօմանտանը Ապտուլլահ փաշա իլէ պիր թագըմ իւմէրա ի 'ասքէրիյէտէն միւրէքքէպ հէյ'էթ ի 'ասքէրիյէ Զարշէնպիհ ագչամը Պէրլինէ միւթէվէճճիհէն չէհրիմիզտէն հարէքէթ էթմիչ տիր։ — Վիէննատան Յուլ. 19 թարիխիյլէ չէքիլէն թէլէկրաֆնամէյէ կէօրէ, Ավսթրիա, Ալմանիա Խարիճիյէ նազըրլարըյլէ Սատրա'զամ արասընտա Մարիէնպատտա պիր միւլագաթ վուգու' պուլաճագ տըր։ Ավսթրիա Խարիճիյէ նազըրը թարաֆընտան արզու էտիլէն պու միւլագաթ Պալգան մէստ"իլի մուխթէլիֆէսի հագգընտա հիւքիւմէթ ի 'Օսմանիյէ Ալմանիա վէ Ավսթրիա արասընտա պիր ի"թիլաֆ թէ"սիսի մագսէտինէ մէպնի տիր։

Ինճ. հէմ. Տիւնեանըն թարիխ ի մահալլարընը վէ թէ"սիսաթլարընը եագընտան վէ չախսէն թէտգիգ ու միւթալա'ա էթմէք մագսէտիյլէ, Ամէրիգա տար իւլ ֆիւնունլարը թարաֆընտան թէրթիպ էտիլմիչ օլան սէյեար էնճիւմէնէ մախսուս էրքէք վէ գատըն 50 գատար Ամէրիգալըլար Աթինատան չէհրիմիզէ կէլմիչ օլուպ՝ Փազար կիւնիւ սապահլայըն քէնտի խուսուսի վափօրլարը իլէ Պաղչէճիյէ կիթմիչլէր, վէ պու սէնէ օրատա թէճէմմիւ' էտէն միսիօնէրլէր սէնէվի մէճլիսինին սօն կիւնիւնտէ խըտմէթլէրինին տահա չէվգլի օլմասընա պատի օլմուչլար։ 'Այնի կիւնտէ տէրհալ պիր գօմիսիօն թէրթիպ էտիլիպ Թիւրքիանըն տէօրթ միսիօն մէրքէզլէրի հագգընտա մա'լիւմաթլար վէրիլտի։ Մր. Ու. Ն. Չէմպըրս Մէրքէզ ի Թիւրքիա Միսիօնը, Մր. Փիթ, Մր. Փաթրիճ վէ Մր. Ալէն սըրա իլէ Էվրօփա, զարպի վէ չարգի միսիօնլարը հագգընտա մա'լիւմաթլար վէրմիչլէր։ Լօզ Անճէլըս չօպանը Տր. Տէյ Ինճիլի Էրմէնիլէրին 'իպատէթխանէսինտէ վա'զ վէ Եէյլ տար իւլ ֆինունը մու'ալլիմլէրինտէն Փրօֆ. Պիչ գարիյէնին Կ. Խ. Շիրքէթի լսարանընտա իրատ ը նութգ էթտիլէր։ Էօյլէտէն սօնրա Պաղչէճիք մէքթէպ ի 'ալիսի սալօնընտա 'Աշա ի Բապպանի այինի իճրա օլընտը։ Ագշամլայըն իսէ պիւթիւն հէյ'էթ Էրմէնի քիլիսէսինին ագշամ 'իպատէթ խըտմէթինտէ հազըր պուլունըպ չօգ մէմնուն գալտըլար։ Էրթէսի կիւն միսիօնէրլէր իլէ չէհրիմիզէ տէօնիւպ մէմնունիյէթլէ միւ-

ֆարագաթ էթտիլէր։ — Գօնիատան պիլտիրիլտիյինէ կէօրէ, Ճէնանեան գօլէճի մու'ալլիմլէրինտէն Տիգրան էֆ. Տիւլկէրեան մէզքիւր գօլէճին մու'ալլիմլէրինտէն Տր. Սամուէլ էֆ. Խ. Ժամկոչեանըն հէմշիրէսի Օր. Մէյրի իլէ կէչէն Զարչէնպիհ կիւնիւ թէ"էհհիւլ էթմիշ տիր։ — Էրզինճան մուխապիրիմիզին եազտըղընա կէօրէ, կիւնլէրճէ տէվամ էտէն եազմուր ֆուրթունասը սէպէպինտէն սէյլ զուհուր էտիպ, չէհր ի մէզքիւրտէ էփէյի խասարաթը մուճիպ օլմուշ տըր։ Պիր մինարէ իւզէրինէ եըլտըրըմ տիւշիւպ Սբ. Նշան քիլիսէսինի սէյլ պասմըշ վէ չարշը պիր գաչ կիւն գափալը գալմըշ տըր։ — Մէրքէզ ի իթթիհատըն սօն թէճէմմիւ'ինտէ քիլիսէլէրին ագչէճէ տարլըղը սէպէպինտէն Պօրտ Շիրքէթինէ մու'ավէնէթինի թէզեիտ էթմէսի իչիւն պիր մէքթուպ եազըլմասը, վէ Պաղչէճիքտէ թէճէմմիւ' էտէն միսիօն մէճլիսի թաստիգիյլէ թագտիմ օլունմասը գարարկիր օլուպ մէզքիւր մէքթուպ Վեր. Միպար Մընչիրեան եէտիյլէ թագտիմ վէ միսիօնարլարճա թաստըգ օլունարագ մահալընա կէօնտէրիլմիշ տիր։ — Մր. Ալէն, Մր. Փիթ վէ Մր. Փարթրիճ Փէնճչէնպիհ կիւնիւ Էրմէնի վէ Էրմէնի Գաթօլիք Փաթրիգլէրինի զիյարէթ էթմիշլէր տիր։

Էրմ. ճէմ. Փաթրիգ հազրէթլէրի Սալը կիւնիւ եէնի Շէյխ իւլ Իսլամը վէ Հարպիյէ նազըրը Մահմուտ Շէվքէթ փաչայը զիյարէթ՝ Շէյխ իւլ Իսլամըն ինթիխապընը վէ Հարպիյէ նազըրընը Արնավուտլըգտան 'ավտէթինի թէպրիք էթմիշ տիր։ Զարչէնպիհ կիւնիւ տախի Սատրա'զամ փաչայը զիյարէթ էտիպ՝ Ատանա տուլ վէ եէթիմլէրի իչիւն մէճլիսի մէպ'ուսան թարաֆընտան թախսիս օլունմըշ մէպլաղըն Փաթրիգխանէյէ թէսլիմ օլունմասընը, Յուլիս 10/23 միլլի եօրթու միւնասէպէթիյլէ Ատանատաքի սուչսուզ Էրմէնի մահպուսլարըն ազատ պրագըլմասընը վէ 'ատալէթ վէ էմնիյէթ ի էհալի նամընա ճանիլէրին վէ զըթալ սէրքէրտէլէրինին սալը վէրիլմէմէսինի րէճա էթմիշ տիր։ Սատրազամ փաչա ճէվապէն Ատանայա թախսիս օլունան ի'անէնին ճէսթէ ճէսթէ Փաթրիգխանէյէ թէ"տիյէ օլունմասը հագգընտա լազըմ կէլէն թէրթիպաթը էտէճէյինէ վա'տ էտիպ՝ մահպուսլար մէս'էլէսինի տէ Փէնճչէնպիհ կիւնիւ թէճէմմիւ' էտէճէք հէյ"էթ ի վիւքէլայա թագտիմ էտէճէյինի սէօյլէմիշ տիր։ Սօնրա Փաթրիգ հազրէթլէրի Երուսաղէմ մանասթըրընա մէնսուպ միւլքլէրին զապթը խուսուսընտա Շուրա ի Տէվլէթին պիր գարարընա գարշը թէշէքքի էտինճէ, Սատրա'զամ փաչա տախի մէզքիւր գարարըն սէրթ պիր գարար օլտըղընը գապուլ էտիպ՝ կէրէք օ վէ կէրէք Պրուսատա Իսլամ օլան զըզ մէս"էլէլէրինի հէյ"էթ ի վիւքէլատա թէքրարէն թահթ ը թէֆթիշէ ալաճաղընը վա'տ պույուրտուլար։ Զարսանճագ վէ օնա պէնզէր տիկէր արազի մէս'էլէլէրինի տէ էօնիւմիւզտէքի Սալը կիւնիւ Հէյ'էթ ի վիւքէլա իճթիմա'ընտա խասսէթէն թահթ ը միւթէլա'այա ալմագլըղա սէօզ վէրտի։ Տախիլիյէ նազըրը տախի պիր իքի կիւն ագտէմ Զարսանճագտան կէօնտէրիլէն հէյ'էթ ի մախսուսէյէ րէֆագաթ էտէն Արամ էֆ. Հալաճեանա Զարսանճագ մէս"էլէսի հագգընտա Փաթրիգխանէտէ նէ գատար էվրագ ը րէսմիյէ վար իսէ, քէնտինէ կէօնտէրիլմէսինի էմր պույուրուպ անլէրի տիգգաթլըճա միւթալա'ա էթմէյէ սէօզ վէրտի, վէ հիւքիւմէթ ի մահալլիյէյէտէ քէօյլիւլէրի եէրլէրինտէն տէտիրկին էտէճէք հիչ պիր թէշէպպիւստէ պուլունըլմամասը հագգընտա թա'լիմաթ ի'թա էյլէտի։

ԽԱՐԻՃԻՅԷ

Եունան. Եունան հիւքիւմէթի պու քէրրէ 'ագտ էթտիյի իսթիգրազ մուգավէլէնամէսինի իմզալամագ իչիւն Փարիս սէֆարէթի մասլահաթկիւզարընա էմր վէրմիշ տիր։ 240 միլեօն ֆրանգտան 'իպարէթ օլան իսթիգրազ թահվիլաթը 0/0 4 ֆա"իզ վէ 0/0 84 իխրաճ ֆիյ"աթը իլէ մէվգը'ի թէտավիւլէ չըգարըլաճագ տըր։ Իսթիգրազ մըգտարընը 40 միլեօնը տէրհալ Եունանիսթան հիւքիւմէթի խազինէսինէ թէսլիմ օլունաճագ, վէ գալանը իսէ մէճլիս ի միլլի գափատըլտըգտան սօնրա մէմլէքէթին տախիլի ահվալը տիւզէլտիյի զէման էօտէնէճէք վէ 'աքսի հալտէ եալընըզ 40 միլեօն ֆրանգտան Ավէրօֆ զըրհլըսընտան գալան պօրճ տախի թէսվիյէ օլունաճագ տըր։ Ավէրօֆ զըրհլըսը Օգոստոտա Եունան հիւքիւմէթինէ թէսլիմ օլունաճագ տըր։

Ինկիլթէրրա. Ինկիլթէրրա փարլամէնթօսը եէնի ինչա"աթը պահրիյէ իչիւն թալէպ օլունան 3,444,000 լիրալըգ թախսիսաթ ը մունզամմէյի գապուլ էթմիշ տիր։ Պաչ վէքիլ Մր. Էսգուիթ պու միւնասէպէթլէ իրատ էթտիյի նութգտա Ինկիլթէրրա վէ Ալմանիա տրէտնօթլարընը 'ատէտլէրինի պիրիպիրլէրիյլէ թաթպիգ էտէրէք կէօսթէրմիշ տիր քի չու սա'աթտա Ինկիլթէրրատա 10, Ալմանիատա 5 տրէտնօվթ հարպա կիրէճէք պիր հալտէ հազըր տըր։ 1911 սէնէսի նիհայէթինտէ Ինկիլթէրրանըն 16, Ալմանիանըն 11 տրէտնօթը օլաճագ տըր. 1912 Ապրիլինտէ Ալմանիանընքիլէր 13 'ատէտինէ Ինկիլթէրանընքիլէր իսէ 20 'ատէտինէ պալիզ օլաճագ տըր։ 1913 իլք պահարընտա Ալմանիա տօնանմասը 17 վէ եափըլանլար իլէ 21

տրէտնօթտան միւրէքքէպ պուլունաճագ Ինկիլ-թէրրա իսէ օլ նէվ'տէն 25 սէֆինէյէ մալիք պուլունաճագ տըր։ Եալընըզ Ինկիլիզ տրէտնօթլարընա միւսթէմլէքեաթ թարաֆընտան ինչասը վատ էտիլմիչ օլան 2 տրէպնավթ տախի 'իլավէ էտիլմիչ տիր։

Իրան. Թէհրանտան Յուլիս 16 թարիխիյլէ պիլտիրիլիյօր. 'Իւլէմատան մէպ'ուս Սէյեիտ Ապտուլլահ կէճէ Գաֆգասիալը իխթիլալճըլար թարաֆընտան գաթլ ու իթլաֆ էտիլմիչ տիր։ Էհալի փէք միւթէհէյեիճ տիր. Փազարլար գափալը տըր, Պիր չօգ քիմսէլէր թէվգիֆ էտիլմիչ տիր։ Մուսթավֆա իւլ միւլք գապինէյի թէչքիլ խուսուսընտա պէօյիւք միւչքիլաթա օղրամագտա տըր։ Բուսիա բատիգալ նամզէտլէրէ գարչը փրօթէսթօ էթմիչ տիր։ Սօգագլարտա եափըչտըրըլան ի'լանլարտա չահը սապըգըն 'ավտէթի թալէպ էտիլիյօր իմիչ։ Սէյեիտ Ապտուլլահըն գաթիլլէրի հէնուզ քէչֆ էտիլմէմիչ տիր։ Լօնտրատան Յուլ. 18 թարիխլի պիր թէլէկրաֆնամէտէ տէնիլիյօր քի՝, Թէհրանտան ալընան խապէրլէր՝ Իրան ահվալընըն մուճիպի էնտիչէ պիր թարզա կիրտիյինի պիլտիրյօրլար։ Թէհրանտան Յուլ. 19տա չէօյլէ եազըլըյօր. Եէնի գապինէ սըրֆ Բուսիայա մուխալիֆ զէվաթտան միւրէքքէպ տիր։ Պիր չօգ թիւճճար պօյգօթաժա մուխալիֆէթ էտիյօր իսէ տէ, 'իւլէմա մուխալէֆէթ ի մէզքիւրէյի տինէ գարչը պիր հարէքէթ 'ատտ վէ պօյգօթաժը թէչվիգ էտիյօրլար։

Բուս-Ճափօն ի՞թիլաֆը. Կէչէն հաֆթա Բուսիա իլէ Ճափօնիա արասընտա Մանչուրիա ումուրընա տա՞իր պիր ի՞թիլաֆնամէ 'ագտ էտիլմիչ օլտըղընը պէյանլէ պիր մըգտար մա'լիւմաթ վէրմիչ իտիք։ Պու տէֆ'ա մէզքիւր ի՞թիլաֆնամէնին մէթնի զազէթալարտա կէօրիւլմիւչ օլմաղլէ 'այնէն տէրճ էտէրիզ. (1) Միւնագալաթըն թէսհիլի վէ թիճարէթ ի միլէլին մազհարը ինքիչաֆ օլմասը էմէլիյլէ, թարաֆէյն ի 'ագիտէյն Մանչուրիատաքի չըմէնտըֆէրլէրինին իսլահը վէ խաթթլարըն պիրլէչտիրիլմէսի վէ խըտէմաթընըն իքմալը իչիւն եէքտիկէրիյլէ թէչրիքի մէսա'ի ի ճիտտիյէ էթմէյի, վէ պու մագսէտի իխլալա մա'թուֆ օլապիլէճէք հիչ պիր հարէքէթ ի բէգապէթքեարանէտէ պուլունմամաղը թէ'ահհիւտ էտէրլէր։ (2) Թարաֆէյն ի 'ագիտէյն չիմտիյէ գատար կէրէք Բուսիա իլէ Ճափօնիա վէ կէրէք պու իքի տէվլէթլէ Չին արասընտա նէ գատար մու'ահէտաթ, մուգավէլաթ վէ ի՞թիլաֆաթ 'ագտ էտիլմիչսէ, ճիւմլէսինէ բի'այէթ էթմէյի վէ պունլարըն նէթիճէսի օլան Մանչուրի հալը հազըրընը մուհաֆազա էյլէմէյի թէ'ահհիւտ էտէրլէր։ Սալիֆ իւլ 'արզ մուգավէլէ վէ եա մու'ահէտէլէրին պիրէր նուսխէլէրի Բուսիա իլէ Ճափօնիա արասընտա թէ'աթի էտիլմիչ տիր։ (3) Պալատէ զիքր օլունան հալը հազըրը թէհտիտ էտէճէք պիր մահիյէթտէ նէ կիպի պիր վագը'ա զուհուր էտէր իսէ, պունը մէն' էթմէք մագսէտի իլէ հէր իքի տէվլէթի 'ագիտէ հէր զէման եէքտիկէրիյլէ մուխապէրէ էտէճէք, վէ իճապ էտէն թէտապիրի թահթը գարարա ալաճագլար տըր։

Ֆրանսա. Յուլիս 14 'իյտ ի միլլիսի Ֆրանսանըն հէր թարաֆընտա քէմալը թանթանա վէ չէթարէթլէ իճրա վէ իքմալ օլունմըչ տըր։ Կէչիտ բէսմի չիտտէթլէ ալգըչլանան Պէլճիգա 'ա՞իլէ ի գրալիսի իլէ Ֆրանսա բէ՞իս ի ճիւմհուրը հազըր օլտըգլարը հալտէ իճրա էտիլմիչ տիր։ Պէլճիգա զըրալը 'ասաքիրին ինթիզամը ֆէվգէլ'ատէսինտէն տօլայը հարպիյէ նագըրընը քէմալը մուխալէսէթլէ թէպրիք էթմիչ տիր։ —Փարիստէն Յուլիս 16 թարիխիյլէ պիլտիրիլիյօր. Ֆասըն չիմալընտա քեա՞ին Մէվլաէլպէհա գուրպինտէ Գայմագամ Ֆէրօնըն թահթը գօմանտասընտաքի Ֆրանսըզ 'ասքէրի իւզէրինէ եէրլիլէր հիւճում էյլէմիչլէր տիր։ Շիտտէթլի պիր մուհարէպէտէն սօնրա Ֆասլըլար կէրի փիւսքիւրտիւլմիւչ տիր։ Եէրլիլէրտէն 53 քիչի թէլէֆ օլմուչ, Ֆրանսըզլարտան տա 11 քիչի թէլէֆ, 43 քիչի մէճրուհ օլմուչլար տըր։ Յուլիս 18 թարիխիյլէ Մէլիլատան պիլտիրիլտիյինէ կէօրէ. Ֆասլըլար Միր. Ֆէրսէտին 'ասքէրիյլէ վուգու' պուլան միւսատէմէտէ 70ի մագթուլ, 150սի մէճրուհ օլմագ իւզրէ 220 զայ'աթա օղրամըչլար տըր։ Ֆասըն իչէրի թարաֆլարընտա մահալլը 'ումումիյէտէ Ֆրանսըզլարա զարչը ճիհատ ի'լան էտիլմիչ տիր։ Պիր չօգ Փարիս ղազէթալարը Ֆասա հէյ՞էթ ի սէֆէրիյէ ի'զամընտան տօլայը փրօթէսթօ էտիյօրլար։

Չին. Չինին պա'զը թարաֆլարընտա, էզճիւմլէ Գանթօն վիլայէթինտէ գահթ ու զալա հիւքմ սիւրմէքտէ օլուպ, պու եիւզտէն գարըչըգլըգ զուհուր էթմիչ տիր։ Էհալի հիւքիւմէթին զախիրէ անպարլարընը թախրիպ էթմիչ տիր։ —Բուս-Ճափօն ի՞թիլաֆնամէսինին մէթնի բէսմէն Չին հիւքիւմէթինէ թէպլիզ օլունմըչ, վէ Չին մէճլիս ի քէպիրինին պիր իճթիմա'ընտա իչպու ի՞թիլաֆնամէ ի ճէտիտ մէթնինին ախզ օլունտըղընը թաստիգ էտէրէք, պու իքի հիւքիւմէթին Փօրթսմըթհ 'ահտնամէսինէ վէ Մանչուրիտէ իսթաթուգուօնըն, եա՞նի հալը հազըրընը մուհաֆազասընա մուվաֆագաթ էթտիքլէրինտէն տօլայը Չին հիւքիւմէթինին մէմնունիյէթինի պէյանա գարար վէրմիչ տիր։

պու՝ օլանլարը մատտէ ի սապրդա հիւքմիւնճէ հէր քիմ իսթէր իսէ թապ՝ էտէպիլիր իսէ տէ, հէնուզ մաթպու՝ օլմայանլարը թապ՝ էթմէք իսթէյէնլէր իսթիտ՝ալարը իւզէրինէ մէ՝արիֆ ի ՝ումումիյէ նազարէթի թարաֆընտան 10 եա 15 սէնէ միւտտէթլէ իմթիյազ վէրիլիր։ Վէ իչպու միւտտէթ զարֆընտա օ էսէրի սահիպ ի իմթիյազտան վէ վէֆաթը վուգու՝ընտա վէրէսէսինտէն պաչդասը թապ՝ էտէմէզ։ Ֆագաթ պիր սէնէ զարֆընտա էսէրին թապ՝ ու նէչրինէ պաչլանմազ վէ եա պաչլանտըզտան սօնրա պիր սէնէ թա՝թիլ էտիլիր իսէ, վէրիլէն իմթիյազ քէ՝էննէլէմնէքիւն տիր։

Մաթ. 19. ՝Ումումըն իսթիֆատէսինի մուճիպ պիր էսէր ի միւ՝թէպէր միւ՝էլլիֆին վէֆաթընտան սօնրա նուսէխ ի մաթպու՝ասը թիւքէնիպ տէ վէրէսէսինին ֆագիր վէ եա իհմալ վէ եա ՝ատէմի ի՝թիլաֆը կիպի էսպապ թէ՝սիրիյէ թէքրար թապ՝ օլունամայը իսէ մէ՝արիֆ ի ՝ումումիյէ նազարէթի վէրէսէսինին հուգուզընը կէօզէտէրէք էսէրին թապ՝ ու նէչրի էսպապընը իսթիհզար էյլէր։

Մաթ. 20. Միւ՝էլլիֆին հագդ ը թէ՝լիֆի թէ՝մին իչին էսէրին իւչ նուսխէ ի մաթպու՝ասընը Տէրիսա՝ատէթտէն մէ՝արիֆ նազարէթինէ վէ թաչրալարտա մէ՝արիֆ միւտիրիյէթինէ թէսլիմ իլէ գայտ վէ թէսճիլ էթտիրէճէքլէր տիր։ Է վահ վէ թէմասիլ վէ մէտալիալար կիպի եալընըզ պիր սուրէթի օլան ասար պու մու՝ամէլէտէն միւսթէնա տըր։

Մաթ. 21. Մէ՝արիֆ նազարէթինտէն վէ մէ՝արիֆ միւտիրիյէթլէրինտէն հագդ ը թէ՝լիֆէ տա՝իր թուրթուլաճագ տէֆթէր ի մախսուսէ միւ՝էլլիֆին հուվվիյէթի վէ էսէրին իսմ վէ մէվզու՝ը վէ թարիխ վէ մահալ ը թապ՝ը վէ մըզտար ը սահիֆէսի գայտ վէ թահրիր վէ սըրա նումէրօսը թէրգիմ էտիլտիքտէն սօնրա զիրի սահիպ ի էսէր վէ եա վէքիլ ի էսմիսի թարաֆընտան իմզա օլունաճագ տըր։

Մաթ. 22. Գայտ վէ թէսճիլ իչիւն մէ՝արիֆ մուհասէպէլէրինճէ եալընըզ պիր չարէէք ՝Օսմ. ալթունը խարճ ալընարագ մուգապիլինտէ ՝աքսի պիլմուհաքէմէ սապիթ օլունճայա գատար մա՝մուլընպիհ օլմագ իւզրէ, նազարէթ վէ եա մէ՝արիֆ միւտիրիյէթլէրի թարաֆընտան թէսարրուֆ սէնէտի մագամընտա պիր հագդ ը թէ՝լիֆ ՝իլմ ու խապէրի վէրիլճէք տիր։

Մաթ. 23. Մաթպու՝աթ ը մէվզութէնին գայտ մու՝ամէլէսի հէր սէնէ նիհայէթինտէ նէչր օլունմըշ օլան նուսխէլէրին իրա՝է վէ թէսճիլիյէ իճրա օլունաճագ տըր։

Մաթ. 24 Միւսէճճէլ օլմայան միւ՝էլլէֆաթ հագզընտա հագդ ը թէ՝լիֆ տա՝վասը թէսճիլ էտիլինճէյէ գատար մէսմու՝ օլմագ։ Պիր սէնէ զարֆընտա գայտ վէ թէսճիլ էտիլմիչ օլան ասարընը վէ միւ՝էլլիֆլէրինին էսամիսի սէնէ նիհայէթինտէ զազէթալարլէ բէսմէն ի՝լան էտիլէճէք տիր։

Մաթ. 25. Սահիպ ի էսէր վէ եա միւթէրճիմ վէ եա սահիպ ի իմթիյազ վէ եախօտ պունլարընը վարիսլէրի միւտտէթի նիզամիյէսի զարֆընտա հագդ ը թէ՝լիֆի վէ եա իմթիյազը թէմամէն վէ եա մուվագգաթէն վէ եա ՝ատէտ ի նուսխէ թա՝եին օլունարագ պա մուգավէլէ ախէրէ պէտէլ մուգապիլինտէ վէ եա պիլա պէտէլ ֆիրուխթ վէ թէրք էտէպիլիր վէ ալան քիմսէ չէրա՝իթի տախիլինտէ սահիպլէրինին եէրինէ գա՝իմ օլուր, հաթթա միւտտէթինի իքմալ էթմէքսիզին վէֆաթ էտէրսէ, միւտտէթ պագրյէսի իչիւն վէրէսէսի միւթէսարրրֆ ՝ատտ օլունուր։

Մաթ. 26. Իչպու ֆիրուխթ վէ թէրք մուգավէլէնամէսի՝ Տէրիսա՝ատէթտէ մէ՝արիֆ նազարէթինճէ վէ թաչրալարտա մէ՝արիֆ միւտիրիյէթինճէ գայտ վէ թէսճիլ էտիլմէք լազըմ տըր։ Գայտիյէ օլարագ եարըմ ՝Օսմ. ալթունը խարճ ալընը վէ պու սուրէթլէ մու՝ամէլէ ի գայտիյէսի իֆա էտիլմէյէն մուգավէլէնամէլէրին հիյն ի իպրազընտա մահքէմէճճէ ճէզա՝էն խարճ ը մէզքիւրը իւչ միսլի ախզ վէ մէ՝արիֆ վէզնէսինէ իրսալ օլունը։

Մաթ. 27. Պաչդա պիրի նամ վէ հիսապընա չալըչան մուհարրիր վէ սէն՝աթքեար խուսուսի պիր մուգավէլէ պուլունմատըգճ հագդ ը թէ՝լիֆի սաթմըշ օլուր։

Մաթ. 28. Թապի՝ մուհարրիրին իզնի օլմատըգճա էսէր իւզէրինտէ թա՝տիլաթ իճրա էտէմէզ։ Իճրա էթտիյի թագտիրտէ մահքէմէճճէ էսէրի մէզքիւր ինթիչարտան մէն՝ էտիլէրէք ի՝լամ սուրէթի զազէթալարլէ ի՝լան օլունուր։ Թապի՝ մուհարրիրէ վէրտիյի իւճրէթի իսթիրտատ էտէմէզ։

Մաթ. 29. Միւտտէթ ի հուգուգիյէսի զարֆընտա սահիպինին բուխսաթընը ալմագսըզը պիր քիթապ թապ՝ ու թէմսիլ էթմէք թագլիտ տիր։ Բէզալիք միւտտէթ ի հուգուգիյէսի զարֆընտա սահիպլէրինին բուխսաթընը ալմայարագ թէաթրօ վէ օփէրա օյնաթմագ վէ ասար ը մուսիգիյէ նօթալարընը թապ՝ էթմէք վէ խարիթա վէ բէսմ լէվհալարը վէ հէր նէվ՝ խութութը, ֆօթօզրաֆ, եա սա՝իր վէսա՝իթ իլէ իսթինսախ էթմէք վէ պիլճիմէ ասար ը գալէմիյէ վէ մուսիգիյէնին հէր նէվ՝ վէսա՝իթ ի սընա՝իյէ գալըպլարընը եափմագ վէ փլագլարընը եափտըրմագ տախի թագլիտ հիւքմիւնտէ տիր։ Մուգալլիտլէր հագզընտա 32նճի մատտէյէ թէվֆիզէն միւճազաթ թէրթիպ օլունուր։

Մաթ. 30. Կէրէք թէ՝լիֆաթտա վէ կէրէք ֆիւ-

նուն ը նէֆիսէտէ պաչգասընըն էսէրինի քէնտինէ նիսպէթ էթմէք ինթիհալ օլտըղը կիպի, պիր քիթապըն 'իպարաթընը վէ մուսիգի պէսթէսինին նաղմէաթընը թագտիմ վէ թէ"խիր իլէ վէ եախօտ ասլը սէրափա հիսս օլունուր տէրէճէտէ թարզը իֆատաթընը թահրիֆ իլէ քէնտի նամընը վէրմէք տախի ինթիհալ հիւքիւնտէ տիր։

Մատ. 31. Թէնգիտլէր, չէրհլէր, հաչիյէլէր ինթիհալ տէյիլ տիր։ Քէզա պիր միւ"էլլիֆին պաչգա եէրտէն ալտըղընը կէօրէրէք տիկէր պիր էսէրին ճիւմէլ վէ ֆըգրաթընը քէնտի էսէրինէ նագլ էթմէսի տախի ինթիհալ տէյիլ տիր։

Մատ. 32. Հագգ ը թէ"լիֆ թահթընտա պուլունան ասարը սահիպլէրինին միւսաա'տէսի օլմագսըզըն թապ' էտէն վէ էթտիրէնտէն վէ թէաթրօ վէ օփէրայը օյնատանտան 25 'Օսմ. ալթունընտան 100 'Օսմ. ալթունընա գատար ճէզա ի նագտի ալընըր վէ ֆա'իլլէրի պիր հաֆթատան իքի այա գատար հապս օլունուր վէ թապ' էթտիրտիյի ասար զապթ օլունարագ սահիպլէրինէ վէրիլիր վէ պու միսիլլիւ ասարը խարիճտէ թապ' էտէնլէրլէ մէմալիք ի 'Օսմանիյէյէ իտխալ էտէնլէրտէն քէզալիք 25 'Օսմ. ալթունընտան 100 'Օսմ. ալթունընա գատար ճէզա ի նագտի ալընըր վէ պու մագուլէ մաթպու'աթը պիլէրէք սաթանլար վէ եա սաթլըղա չըգարանլարտան 5 'Օսմ. ալթունընտան 25 'Օսմ. ալթունընա գատար ճէզա ի նագտի ալընըր։

Մատ. 33. Միւթէզարրիր օլան էսէր սահիպի թարաֆընտան այրըճա զարար ու զիյան տա'վասը իգամէ օլունմըչ իսէ, անա տա էսաս ը տա'վա իլէ պիրլիքտէ 'այնի մահքէմէ թարաֆընտան զարար վէրիլիր։

Մատ. 34. Միւ"էլլիֆ իլէ եափտըղը մուգավէլէտէն զիյատէ մըգտարտա քիթապ պասան թապի'լէր հագգընտա էմնիյէթի սու"ի իսթ'իմալ էտէնլէր միսիլլիւ մու'ամէլէ օլունըր վէ ֆազլա պաստըգլարը նուսխէլէր զապթ վէ ֆիւրուխթ օլունանլարըն տա պէտէլլէրի ախզ օլունարագ սահիպինէ ի'թա օլունըր։

Մատ. 35. Միւնթէհիլլէր հագգընտա մուգալլիտլէր հագգընտաքի 32նճի մաստէ ահքեամը թաթպիդ օլունուր.

Մատ. 36. Միւչթէրէքէն գալէմէ ալընան պիր էսէր սահիպլէրինին, հուգուգ ը թէսարրուֆիյէլէրինէ պաչգալարը թարաֆընտան վուգու' պուլաճագ թէճավուզտան տօլայը միւնֆէրիտէն տախի մահքէմէյէ միւրաճա'աթլէ զարար վէ զիյան թալէպինէ հագգլարը վար տըր։

Մատ. 37. Միւ"էլլիֆին հէնուզ թապ' օլունմայան ասարը տայինլէր թարաֆընտան հաճզ օլունամազ։ Թահթ ը հաճզէ ալընան ասար ը միւ'էլլէֆաթըն ֆիրուխթընա հիւքմ լահըգգ օլտըգտա թէտրիճէն մէվզը'ի ֆիրուխթա վազ'ըյլէ էսհապընըն զատրտան վիգայէսինէ ի'թինա օլունաճագ տըր։

Մատ. 38. Քիթապ թապ'ը հագգընտաքի 8 Բէճէպ սէնէ 1289 վէ 30 Օգոստոս, սէնէ 1388 թարիխլի նիզամնամէ վէ զէյլի օլան ֆըգրաթը նիզամիյէ իչպու գանուն իլէ մէֆսուխ տըր։

Մատ. 39. Իչպու գանունըն նէչրինտէն մուգատաէմ սահիպինին վէ եա վէրէսէսինին րիզասընը իսթիհսալ էթմէքսիզին էսէր թապ' էթմիչ օլանլար սահիպ ի ասարա վէ եա վէրէսէսինէ միւրաճա'աթլէ րիզալարընը իսթիհսալ էթմէյէ մէճպուր տըրլար։ Րիզալարընը իսթիհսալ էթմէքսիզին ասար ը մուգալլէտէյի ֆիւրուխթտէ տէվամ էթտիքլէրի թագտիրտէ պու գանուն մուճէպինճէ ճէզատիտէ օլաճագլար տըր։

Մատ. 40. Իչպու գանունտա մու'այեէն ճէրա"իմտէն տօլայը թա'գիպաթ իճրասը չիքեայէթ ի չախսիյէ վուգու'ընա միւթէվագգըֆ տըր։

Մատ. 41. Իմզասըզ վէ միւսթէ'ար պիր իմզա իլէ նէչր էտիլէն ասարըն հագգ ը թէ"լիֆի, մուհարրիրի քէնտիսինի պէլլի էտինճէյէ գատար, նաչիրինէ 'ա"իտ տիր։

Մատ. 42. Մէ'արիֆ վէ 'Ատլիյէ նազըրլարը իչպու գանունըն իճրասընա մէ"մուր տըր։

ՍՕՆ

ՄԷՎԱՏՏ Ը ՄԻԻՆՏԷՐԻՃԷ

Օպէր Ամէրկօնըն թագվասը	Հ. Մ. Ա.	695
Էտինպուրկ գօնֆէրանսը	" " "	696
Միւթէվազը' պիր 'ամէլէ		699
Մուխաթարայը սայմամագ		700
Թա'լիմ ու թէրպիյէնին պիրլիյի	Մ. Մինասեան	701
Միւթէ'ալլիմ բուհպան	Հ. Մաֆիսեան	702
Էյի ատէմլէրին հուզուրը		704
Ազչէ հատտ ը զաթընտա մուխիլլի սա'ատէ"թ մի տիր	Յ. Վ. Մարաթեան	705
Անտէրուն	Թ. Գէորգ Մնչէրեան	705
Շու"ունաթ ը սիյասիյէ		707
Հագգ ը թէ"լիֆ գանունը (իպթիտասը 694տէ)		711

Ա. Յ. ՊՕՅԱՃԵԱՆ ՄԱԹՊԱ'ԱՍԸ
ՖԻՆՃԱՆՃԸԼԱՐ ԵՕԳՈՒՇՈՒ